

24607

C.1930/1204

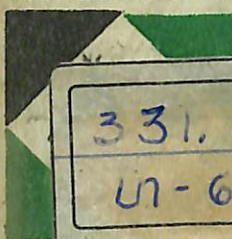
Центральный Комитет Профсоюза
Сельхозлесрабочих С С С Р

ԻՆՉՊԵՍ ՊԵՏՔ Ե ԱՇԽԱՏԻ
ԳՅՈՒՂԲԱՆԿՈՍԻ ՎԵՐԱ-
ՍՏՈՒԳԻՉ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԸ

ԽՍՀՄ Գյուղ. և Անտառ. Բանվորներին
Պրոֆմիության Կենտրոնական Կոմիտեն

331.88
ԱՂ-60

ВООТКОВОБЕДНЕНИЕ
Have

23 AUG 2013

Ca^u1613

331.88

S-60

Ն. ՏԻՐՈՅԵՑԵՎ,

C. 1930/1264

15 JAN 2010

ИНСТИТУТ
ВОСТОКОВЕДЕНИЯ
Академии Наук
СССР

ԻՆՉՊԵՍ ՊԵՏՔ Ե ԱՇԽԱՏԻ ԳՑՈՒՂԱ-
ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԲԱՆՎՈՐԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵՅԻ
ՎԵՐԱՍՏՈՒԳԻՉ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԸ

ԽՍՀՄ ԺՈՂՈՎՈՐԴՆԵՐԻ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿ. ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ
ՄՈՍԿՎԱ

1929

29607

Տպագրվում է ԽՍՀՄ Գյուղատնտեսական լեզվ անհատա-
գործական բանվորների պրոֆեսիոնալ միության («Հողան-
ստումիության») Լենինական կոմիտեի պատվերով:

Ռուսերենից քարգւմ. Վ. Մարտիրոսյան

59211-66

Кн. ф-ка ЦИЗ'а Народов СССР. Москва, Шлюзовый пр., 6.
Главлит № А 13353. Зак. № 291. Тираж 3000.

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Վերաստուգիչ հանձնաժողովին, ինչպես և գյուղ-
բանկոմին ընտրում է ընդհանուր ժողովը: Արդեն
միայն այդ հանգամանքը նրան տարբերում է գյու-
ղական բանվորական կոմիտեյի մյուս բոլոր հանձնա-
ժողովներից, որինակ, կուլտհանձնաժողովից, աշխա-
տանքի պաշտպանության հանձնաժողովից և այլն:
Այդ բոլոր հանձնաժողովներին ընդհանուր ժողովը չի
ընտրում. նրանց կազմում է գյուղբանկոմը և նրանք
իրենց կատարած աշխատանքի համար հաշվետու յեն
վերջինիս առաջ: Վերաստուգիչ հանձնաժողովը գյուղ-
բանկոմին հաշվետու և յենթակա չէ: Նա հաշվետու
յե իրեն ընտրող միության անդամների և իրենից
բարձր կանգնած արհմիութենական մարմնի առաջ
(ռայոնական կոմիտեյի, գավառային բաժնի կամ շրջ-
ջանային բաժնի առաջ), աշխատելով վերջինիս ան-
միջական ղեկավարության տակ:

Վերաստուգիչ հանձնաժողովը հսկայական նշա-
նակություն ունի գյուղբանկոմի զբաղման աշխա-
տանքի կարգավորման խնդրում և պայքարելու գոր-
ծում այնպիսի խայտառակ յերևույթի դեմ, վորպիսին
է միութենական միջոցների վատնումը:

ИНСТИТУТ
ПОСТРОЕДИНА
Академик Нави
СССР

Ում, յեթե վոչ վերաստուգիչ հանձնաժողովին, ամենից շատ պետք է հայտնի լինի գյուղբանկոմի զբաղման աշխատանքը, նրա բոլոր բացասական և դրական կողմերը: Վեչ ռայոնական կոմիտեն, և մանավանդ, վոչ ել գավառային բաժինը չեն կարող սխտեմատիկ կերպով հսկողութեան յենթարկել գյուղբանկոմի զբաղման աշխատանքը: Նման հսկողութեան համար ռայոնական կոմիտեները չունեն վոչ բավական ուժ և վոչ ել միջոցներ:

Ընդհակառակը, գյուղբանկոմի վերաստուգիչ հանձնաժողովը կարող է յուրաքանչյուր ամիս վերաստուգութեան կատարել և այդպիսով սխտեմատիկորեն իրականացնել հսկողութեան՝ գյուղբանկոմի վարչա-զբաղման և տնտեսական աշխատանքի վրա:

Գյուղատնտեսական և անտառագործական բանվորների միութեան համամիութենական հինգերորդ համագումարը վերաստուգիչ հանձնաժողովներին պարտավորեցրեց կանոնավոր կերպով կատարել ստուգումներ և նրանց վրա պատասխանատվութեան (անմիջական հանցագործներին հավասար) զրեց զբաղման աշխատանքում նկատվող բոլոր անկանոնութեանների և միութեան միջոցների վատնումների համար:

Չե վոր վերաստուգիչ հանձնաժողովը հենց նրա համար է ընտրվում, վորպեսզի մեծ ուշադրութեամբ ստուգի՝ ինչպես են հավաքվում անդամավճարները և ճշտութեամբ են արդյոք նրանք ծախվում ու պահվում: Յեվ յեթե վերաստուգիչ հանձնաժողովը

յուր ժամանակին միջոցներ ձեռք չի առել զբաղման աշխատանքի թերութեանները վերացնելու համար, յուր ժամանակին վերաստուգութեան չի կատարել, դա նշանակում է, վոր նա չի կատարել յուր պարտականութեանները և պետք է յուր թերանալու համար պատասխան տա:

Ահա թե ինչ է ասում այդ մասին Մ. Պ. Տոմսկին — ԽՍՀ Միութեան Արհեստակցական Միութեանների Համամիութենական Խորհրդի նախագահը. «Մի ամաչիր ստուգել այն ընկերոջը, վորը ծախսում է փողերը: Մեզ մոտ, հեղափոխականներիս մոտ, այսպիսի մի սովորութեան կա՝ եհ, անհարմար է լավ ընկերոջը մոտենալ կոպեկների հաշվով և այլն: Մոռանում են, վոր դեմոկրատիան այնպիսի ձև է, վորը յենթադրում է կազմակերպված, մասսայական անվատահոթեան: Դեմոկրատիան կառուցված է նրա վրա, վոր յերբ յես քեզ ընտրում եմ, յես քեզ վատհում եմ, սակայն յերբ յես քեզ ընտրեցի, — յես քեզ պիտի ստուգեմ... Մենք վորպես որենք պիտի ընդունենք, վոր մեղավոր է վոչ միայն նա, վորը ճիշտ չի ծախսում միջոցները, այլ և նա, վորը կողքին նստում և չի տեսնում, նա, վորը չի ստուգում, նա, վորն այդ գործով չի հետաքրքրվում»:

Վերաստուգիչ հանձնաժողովի անդամներ ընտրելով, միութեան անդամները զբաղվում են վատահոթութեան են հայտնում ընտրվողներին: Վերաստուգիչ հանձնաժողովը յուր ընտրողների վատահոթութեան ամ-

բողջութեամբ կարող ե արդարացնել միայն այն դեպ-
քում, յերբ նա բարեխղճորեն կատարի իր վրա զբա-
ղարտականութիւնները, այսինքն կանոնաւոր կեր-
պով և ուշադրութեամբ ստուգի գյուղբանկումի դրա-
մական աշխատանքը:

ՎԵՐԱՍՏՈՒԳԻՋ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ ՈՒՂԻՂ ԱՇԽԱՏԵԼՈՒ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Ստուգել գործի ճիշտ կատարումը կարելի չե մի-
այն այն ժամանակ, յերբ ինքզ զիտես, թե ինչպես
պետք ե այդ գործը ուղիղ կատարել: Այդ պատճա-
ռով ել վերաստուգիչ հանձնաժողովի յուրաքանչյուր
անգամ պետք ե ծանոթանա միութենական բարձր
մարմինների այն ցուցմունքների և կարգադրու-
թիւնների հետ, թե գյուղբանկում ինչպես պետք
ե տանի յուր դրամական աշխատանքը: Գյուղբան-
կումի և նրա աշխատանքների ծախսերի համար հա-
կացված միջոցների տերը հանդիսանում ե ընդհանուր
ժողովը և ընդհանրապես միութիւնը: Միջոցների
ծախսման ուղղութիւնը տալիս ե միութիւնը և
գյուղբանկումը պետք ե իրագործի այդ վորոշումները:
Այդ պատճառով ել վերաստուգիչ հանձնաժողովը պար-
տաւոր ե ծանոթանալ միութենական մարմինների
այն վորոշումների հետ, վորոնք վերաբերում են դրա-
մական հարցերին: Զիմանալով միութենական բարձր
մարմինների ցուցմունքները, վերաստուգիչ հանձնա-

ժողովը չի կարողանալու ճիշտ կերպով ստուգել գյուղ-
բանկումի դրամական աշխատանքը: Յերբեք ել բավա-
կան չե միմիայն ծանոթանալ նրա հետ, թե ինչպես
ե զբաղ զդրամական աշխատանքը, անհրաժեշտ ե
դեռ համոզվել՝ արդյոք ամեն բան այնպես ե արվել,
ինչպես դա պետք ե կատարվեր միութենական բարձր
մարմինների ցուցմունքների համաձայն: Վերաստու-
գիչ հանձնաժողովը պարտաւոր ե միշտ ել ծանոթ
լինել դրամական հարցերին վերաբերող ցուցմունք-
ների և վորոշումների հետ, վորովհետեւ մեր միութեան
ամենի բարձր մարմինները, այս կամ այն ժամանա-
կամիջոցում կարող են տալ նոր ցուցմունքներ, վո-
րոնք պետք ե ինկատի առնվեն վերաստուգութիւն
կատարելու ժամանակ:

Յերկրորդ պայմանը — վերաստուգում-
ները պետք ե հաջորդեն միմիանց կանոնա-
վոր կերպով և այդ վերաստուգումների ժա-
մանակ անհրաժեշտ ե մանրամասնորեն և
ուշադրութեամբ ստուգել դրամական ա-
բողջ աշխատանքը: Վերաստուգիչ հանձնաժողով-
ների մասին գոյութիւն ունեցող կանոնադրութեան
համաձայն, վերաստուգումները պետք ե կատարվեն
ամեն ամիս:

Գործի ողուտի տեսակետից անհրաժեշտ ե, վոր-
պեսդի վերաստուգիչ հանձնաժողովն ամենայն խստու-
թեամբ պահպանի այդ կանոնադրութիւնը: Զե վոր մի
ամսվա բոլոր փաստաթղթերը, դրամական աշխատանքի

ծիշտ կազմակերպումը, որինակ, անդամավճարների գանձումը, վարձողներից վերոշ տոկոսի (վերադրույթ — начисление) ստացումը աշխատանքային պայմանագրերի դիմաց, և այլն ստուգելն ամենի հեշտ ե։ Ամեն ամիս վերաստուգումներ կատարելով, վերաստուգիչ հանձնաժողովը տեղյակ է լինելու գյուղբանկումի գրամական ամբողջ աշխատանքին և հնարավորություն է ունենալու լավ ծանոթանալ նրա հաշվապահության ու հաշվետվության հետ և դրա շնորհիվ կարողանալու յե ավելի շատ թերություններ վերացնել գյուղբանկումի գրամական աշխատանքներից։

Բացի կանոնավոր, ամենամսյա վերաստուգումներից, հարկավոր է գործադրել նաև հանկարծակի վերաստուգումներ, վորոնց մասին վերաստուգման յենթարկվող մարմինը նախորոք չգիտե և նախապատրաստված չե նրանց համար։ Հանկարծակի վերաստուգումները կարող են սահմանափակվել գրամարկղի փողերի կանխիկության և գյուղբանկումի այս կամ այն գույքի ստուգմամբ։ Նման վերաստուգումները նպատակ էն յերևան բերել միության փողերի վատնումները և հետևապես, հանդիսանում են այդ խայտառակ յերեվույթի դեմ կռվելու ամենաուղիղ միջոցը։

Յերրորդ պայմանը—վերաստուգիչ հանձնաժողովի հաստատակամությունը և կայունությունը՝ կյանքում անցկացնելու այն բոլոր առաջարկները, վոր նա արել է վերաստուգումներ կատարելուց հետո։ Առաջարկները,

թեկուզ ողտակար առաջարկները, վոչ մի ոգուտ չեն ունենա, յեթե նրանք մնան միայն թղթի վրա։ Այդ պատճառով ել, հաջորդ վերաստուգությունը սկսելուց առաջ, հարկավոր է ստուգել, իրագործել է արդյոք գյուղբանկումի իրեն արված նախկին առաջարկները։ Յեթե չի իրագործել, ապա բացատրություն պահանջել, թե ինչ պատճառներով այդ արված չե։ Առաջարկությունները անհաղթելի պատճառներով չիրագործելու մասին հարկավոր է գրել ակտի մեջ և կրկին առաջարկել նրանց իրագործել։ Այն դեպքում, յերբ գյուղբանկումի ուղղակի չի ուզում հաշվի առնել վերաստուգիչ հանձնաժողովի առաջարկները, անհրաժեշտ է հարցը դնել ռայոնական կոմիտեյի կամ միության անդամների ընդհանուր ժողովի առաջ։ Յեթե չիրագործելու պատճառները վերաստուգիչ հանձնաժողովը գտնի հարգելի և համաձայնվի յետ վերցնել յուր առաջարկները կամ հետաձգել՝ նրանց կիրառումը, ապա այդ մասին ևս տնհրաժեշտ է ցույց տալ վերաստուգումյան ակտի մեջ։

Վերաստուգիչ հանձնաժողովների մասին գոյություն ունեցող կանոնադրության և միության կանոնադրության համաձայն, վերաստուգիչ հանձնաժողովին իրավունք է արված՝ միութենական միջոցների ծախսման մեջ չարաշահություններ հայտնաբերելու դեպքում պահանջել միության անդամների ընդհանուր ժողով գումարել։

Այդ իրավունքով վերաստուգիչ հանձնաժողովներն առայժմ ամենևին չեն ոգտվում։ Մենք վոչ մի դեպք

չգիտենք, վոր, հայտնաբերելով չարաշահություններ, վերաստուգիչ հանձնաժողովը յուր նախաձեռնությամբ գումարած լինե՞ր միության անդամներ ընդհանուր ժողով:

Այդ յերեք չպետք է հասկանալ այնպես, վոր ամեն մի հարցի առթիվ վերաստուգիչ հանձնաժողովը, համաձայնության գալով ռադիկալն կոմիտեյի հետ, պետք է ընդհանուր ժողով գումարի:

Այդ իրավունքի իրականացումը կյանքում, վերաստուգիչ հանձնաժողովից պահանջում է խոշոր զգուշություն և նրա վրա դնում ահագին պատասխանատվություն:

Այդ պատճառով եւ այդ իրավունքը պետք է ոգտագործել իսկապես անհրաժեշտ դեպքերում:

Տեղին է նկատել, վոր վերաստուգիչ հանձնաժողովների մասին գոյություն ունեցող կանոնադրության համաձայն, վերաստուգությունները պետք է կատարվեն բանվորական ժամանակից դուրս և միայն բացառիկ դեպքերում — բանվորական ժամանակում: Իրենց աշխատանքի համար վերաստուգիչ հանձնաժողովները վարձատրություն չեն ստանում: Վարձատրություն վորպես կորցրած աշխատավարձի հատուցում, կարող է տրվել միայն այն դեպքում, յերբ վերաստուգման աշխատանքը կատարվում է բանվորական ժամանակի ընթացքում:

Ինչո՞ւ համար վերաստուգիչ հանձնաժողովները վարձատրություն չեն կարող ստանալ: Առաջին՝ նրա

համար, վոր միութենական սկզբնական մարմինների և նրանց հանձնաժողովների ամբողջ աշխատանքը կառուցվում է հասարակական ինքնուրույնության և բանվորական լայն մասսաների ինքնագործնեյության վրա: Առանց այդպիսի կազմակերպած ինքնագործնեյության անյերևակայելի կլինե՞ր այն հակայական աշխատանքը, վոր կատարում են միութենական սկզբնական մարմինները՝ միության աշխատանքի բոլոր ճյուղերն ընդգրկող զանազան հանձնաժողովների միջոցով: Յերկրորդ՝ նրա համար, վոր, ստանալով վարձատրություն, վերաստուգիչ հանձնաժողովը կամա թե ակամա պիտի կախում ունենար նրանից, ով այդ վարձատրությունը վճարում է: Դա կարող էր նվազեցնել նրա ինքնուրույնությունը, վորպիսի հանդամանքը յուր հերթին անդրադառնալու յեր նաև աշխատանքի վրա:

ԳՅՈՒՂԲԱՆԿՈՄԻ ԴՐԱՄԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՍՏՈՒԳՈՒՄԸ

Գյուղբանկումի դրամական աշխատանքը բաղկանում է, գլխավորապես, յերկու հիմնական մոմենտներից՝ ա) միջոցների ստացումից և բ) ստացած միջոցների ծախսելուց և պահելուց:

Միջոցները ստացվում են յերկու աղբյուրից: Առաջին աղբյուրը — այն վորոշ տոկոսներն են (վերադրույք), վոր ստացվում են՝ ըստ աշխատանքային պայմանագրերի և տարիֆային համաձայնությունների՝

գյուղբանկումի պահպանման և կուլտաշխատանքի ծախսերի համար: Յերկրորդ աղբյուրը — ամենամայս անգամավճարները, վոր պետք է հանձնել միության բարձր մարմինն, ինչպես նաև անգործներին ոգնություն ցույց տալու համար յեղած մոծունքները:

Միջոցների ծախսումը բաժանվում է յերկու հիմնական տեսակների՝ 1) ծախսեր միության անդամների ու բարակության մեջ մասնաշաղկապ աշխատանք տանելու համար (ծախսեր՝ անգրագիտության վերացման և ուրիշ տեսակ կուլտաշխատանքների վրա, ծախսեր՝ անգործության ժամանակ ոգնություն ցույց տալու համար և այլն) և 2) ծախսեր՝ գյուղբանկումի պահպանման համար (աշխատավարձ՝ ուրիշ գործերից ազատված աշխատակիցներին համար, անտեսական, գրասենյակային և առաքման ծախսեր):

Այժմ անցնենք այն հարցին, թե ինչպես պետք է կատարել մոտքի և յեղի ստուգումը յուրաքանչյուր տեսակի համար առանձին առանձին:

Վերագրույքները ըստ աշխատանքային պայմանագրերի և տարիֆային համաձայնությունների:— Ամենից առաջ վերաստուգիչ հանձնաժողովը պետք է սահմանի, թե գյուղբանկումը վերագրույքներն ստանալու համար ինչպիսի կարգ է սահմանել (այդ գումարներն ստանում է գյուղբանկումի գանձապահը, թե՛ առանձին գանձողները, վորոնք լիազորված են այդ բանի համար գյուղբանկումի համապատասխան վորոշմամբ): Դրանից հետո հարկավոր է

պարզել, թե գյուղբանկումը վերաստուգության յենթակա ժամանակամիջոցում վորքան վերադրույք է ստացել և վորքան պիտի ստանար:

Այդ պետք է կատարել հետևյալ ձևով. դրամական պահանջադրույքից (ВЕДОМОСТЬ) վերցվում է վերագրույքների այն գումարը, վոր փաստորեն ստացել է գյուղբանկումը մինչև վերաստուգման մոմենտը: Այնուհետև աշխատանքային պայմանագրերի հաշվառման գրքույկի համաձայն կամ ուղղակի ըստ աշխատանքային պայմանագրերի և տարիֆային համաձայնությունների, վերաստուգիչ հանձնաժողովը հաշվում է այն գումարը, վոր գյուղբանկումը պետք է ստանար այդ նույն ժամանակամիջոցում:

Յենթադրենք թե վերադրույքներին հաշվառումն ըստ աշխատանքային պայմանագրերի և տարիֆային համաձայնությունների ցույց է տալիս, վոր վերաստուգման յենթակա ժամանակամիջոցում գյուղբանկումը զանազան վարձողներից պետք է ստանար 60 ռուբլի, բայց ստացել է ընդամենը միայն 30 ռուբլի, ուրեմն չհավաքված գումարը այդ ժամանակամիջոցում կազմում է 30 ռուբլի, կամ պահանջված գումարի կեսը:

Դրանից հետո հարկավոր է պարզել, թե ինչ պատճառով այդ 30 ռուբլին չի հավաքված: Կարող է պատահել, վոր գյուղբանկումը այս կամ այն վարձողին աչքաթող է արել և համապատասխան միջոցներ ձեռք չի առել հարկավոր գումարները ստանալու համար: Բայց կարող է պատահել և այն, վոր գյուղբանկումն

այդ գումարները ստանալու համար միջոցներ ձեռք առել եւ, սակայն վարձողը չի կարողացել վճարել պահանջված փողերը, խոստանալով այդ անել մի քանի ժամանակից հետո: Այս վերջին դեպքում գյուղբանկումը պետք է յուր մոտ ունենա վարձողի ստորագրությունն այն մասին, վոր նա (վարձողը) իրենից պահանջված գումարը վճարելու յե վորոշված ժամանակին: Այդ ստորագրությունները չստացված գումարների մասին, ծառայելու յեն վորպես ապացույց, վոր գյուղբանկումն իսկապես միջոցներ ձեռք առել եւ վերադրույքները հավաքելու համար:

Բացի դրանից, հարկավոր եւ ստուգել, արդյո՞ք վերադրույքները կանոնավոր են գանձվում: Վարձողի հետ կնքած յուրաքանչյուր պայմանագրում մատնանշվում եւ, թե վարձողն ինչպիսի պայմանաժամերում պետք ե վճարի իրենից պահանջվող մուծումները: Իսկ կրտսնագրքույկում, վորով գյուղբանկումը վարձողներից ստանում ե վերադրույքները, ցույց են տրվում այն փաստական պայմանաժամերը, վորոնց համաձայն վարձողը պետք ե կատարի մուծումները: Համեմատելով այդ յերկու պայմանաժամերը, վերաստուգիչ հանձնաժողովը հեշտությամբ կարող ե սահմանել, արդյոք յուր ժամանակին ե գյուղբանկումը գանձում վարձողից պահանջվող գումարները: Յեթե պարզվի, որինակի համար, վոր Կիրակոսյանը մայիսի 15-ին պետք ե վճարեր 3 ռուբլի, իսկ գյուղբանկումը նրանից ստացել ե այդ 3 ռուբլին հուլիսի 15-ին, ապա

հենց այդ նշանակելու յե, վոր գյուղբանկումն անկանոն ե ստանում վերադրույքները:

Այն դեպքում, յերբ վերադրույքների գանձումը կատարում են առանձին գանձողները, վերաստուգիչ հանձնաժողովն ամենից առաջ պետք ե ստուգի այդ գանձողներին — ունե՞ն արդյոք իրենց մոտ համարակալված ե գյուղբանկումի կնիքով կնքված կտրոնի գրքույկներ, ունե՞ն արդյոք վարձողների ցուցակը ե այդ ցուցակներում մատնանշված են այն պայմանաժամերը, վորոնց համաձայն վարձողները պետք ե վճարեն վերադրույքները:

Այդ բոլորից հետո անհրաժեշտ ե համոզվել, արդյոք գանձողները յուր ժամանակին ե ամբողջությամբ են հանձնում հավաքած գումարները գյուղբանկումին: Այդ բոլորը կարելի յե իմանալ կտրոնագրքույկից, վորը վերաստուգման ժամանակ ստուգման համար վերցվում ե գանձողներից: Այդ գրքույկի արմատների վրա պետք ե լինի գյուղբանկումի ստորագրությունն այն մասին, վոր նա գանձողից ստացել ե հավաքված վերադրույքները:

Վորպեսզի ստուգել, թե արդյոք յուր ժամանակին են հանձնվում գյուղբանկումին վերադրույքները, հարկավոր ե վարձողներից այդ գումարները ստանալու ժամանակը (տարին, ամիսը ե ամսաթիվը) համեմատել գյուղբանկումի ստորագրության (կամ ստացակալի) ժամանակի հետ. իսկ վորպեսզի ստուգել, ամբողջությամբ են արդյոք փողերը հանձնվում գյուղ-

բանկում, հարկավոր ե ստացված փողերի գումարը համեմատել այն գումարի հետ, վորը ցույց ե արված բոլոր արմատների վրա գյուղբանկումի արած ստորագրությունների կամ ստացականների համաձայն:

Յեթե պարզվի, վոր ըստ մի քանի կտրոնների վերադրույքները ստացված են մի ամիս առաջ և նրանց վրա չկա գյուղբանկումի ստորագրությունը, ապա այդ նշանակելու յե, վոր գանձողները գանձված փողերն անկանոն են հանձնում: Իսկ յեթե այդ կտրոնների ցույց տված գումարը գանձողները լրիվ կերպով կանխիկ չունենան, ապա այդ պետք ե դիտել վորպես միության միջոցների վատնում,

Պարզելով այդ բոլորը, վերաստուգիչ հանձնաժողովը կարող ե ասել, թե գործերը այստեղ ինչպես են — լավ թե վատ:

Անգամավճարն երբ — Այստեղ, ինչպես և առաջին դեպքում, նույնպես հարկավոր ե պարզել միության անդամներից անդամավճարներն ստանալու կարգը, այսինքն, հարկավոր ե պարզել՝ ստանում ե արդյոք ինքը գյուղբանկումի նախագահը, թե՞ առանձին գանձողները: Ապահովում ե արդյոք այդ կարգն անդամավճարների լրիվ ստացումը և միության անդամների համար ստեղծում ե հնարավորություն՝ վոր նրանք կանոնավոր կերպով վճարեն:

Կարող ե պատահել, վոր գյուղբանկումի նախագահը կամ գանձողը (հավաքողը) միության անդամից ստանում են անդամավճարն՝ աշխատավարձն ստանա-

լուց յերկար ժամանակից հետո կամ մինչև աշխատավարձն ստանալը՝ յերբ միության անդամի համար շատ դժվար ե վճարել, կամ գանձումը կատարվում ե այն ժամանակ, յերբ աշխատավարձ ե ստանում միության անդամների այս կամ այն խմբակը: Կարող ե պատահել և այն, վոր գյուղբանկումը գանձողներ չունի, իսկ գանձումը կատարում ե ինքը նախագահը, և դա այն ժամանակ, յերբ նրա կազմակերպության անդամների թիվը շատ ե (100 — 150 մարդ) և այդ անդամները աշխատում են գանազան տեղերում: Պարզ բան ե, վոր նման դեպքում նախագահը, հակառակ իր ցանկության, չի կարողանալու միության բոլոր անդամներից յուր ժամանակին ստանալ անդամավճարները, իսկ միության անդամները հնարավորություն չեն ունենալու կանոնավոր կերպով վճարել, այսինքն չեն կարողանալու անդամավճարներն անձամբ բերել գյուղբանկում, վորովհետև դա կապված ե աշխատանքից կտրվելու և աշխատավարձի մի մասը կորցնելու հետ: Այդպիսի դեպքում հարկավոր ե գյուղբանկումին ցույց տալ, վոր անհրաժեշտ ե անդամավճարներն ստանալու այդ կարգը փոխել:

Դրանից հետո հարկավոր ե հաշվել, թե գյուղբանկումը փաստորեն վճարան անդամավճար ե ստացել և վճարան պետք ե ստանալ վերաստուգման յենթակա ժամանակամիջոցում: Թե վորքան անդամավճարներ են ստացված, կարելի յե տեսնել դրամակղի պահանջազրբույկում, ուր նշանակվում ե այս

կամ այն փաստական գումարը, վոր ստացված է մինչև վերաքննության ուր: Յեւ վորպեսզի սահմանել, թե վորքան անդամավճարներ դեռ չեն ստացված, հարկավոր է վերցնել անձնական քարտերը կամ միության անդամների հաշվառման գրքույկը և նրանց միջոցով պարզել, արդյոք միության անդամների վճարմանը և քանի ամսով չի վճարել անդամավճարները մինչև վերաստուգման մոմենտը:

Այնուհետև գյուղբանկումից հարկավոր է տեղեկություններ ստանալ, թե նրանք, ովքեր վորոշ ամիսների անդամավճարները չեն վճարել, այդ ամիսներին վճարման աշխատավարձ են ստացել, և այդ աշխատավարձի ամբողջ գումարից դուրս գալ 2%: Ստացված գումարը հենց լինելու յե չստացված անդամավճարների մոտավոր գումարը:

Գործը բոլորովին չի փոխվում և այն ժամանակ, յերբ միության անդամները, որինակ հովիվները, աշխատավարձն ստանում են վոչ ամեն ամիս, այլ պայմանագրում ցույց տրված այլ ժամանակամիջոցներում: Փոխվելու յե միայն հաշվելու կարգը: Որինակի համար, յենթադրենք գյուղբանկումը ընդգրկում է միության 15 հովիվ անդամներ: Յենթադրենք, վոր նրանք աշխատավարձ ստանում են 3 անգամ — հունիսի 15-ին, ոգոստոսի 15-ին և հոկտեմբերի 15-ին: Նշանակում է, հունիսին նրանք պետք է վճարեն այն գումարից, վորն ստացել են առաջին անգամ: Իսկ յեթե նրանք հունիսին չեն վճարել և վճարում են

միայն ոգոստոսին, ապա նրանց պետք է հաշվել՝ անդամավճարներն անկանոն վճարողներ:

Վերաստուգումների ժամանակ հարկավոր է ճշգրտիւ կերպով պարզել, թե ինչով է բացատրվում անդամավճարների կիսատ հավաքվելը, արդյոք նրանով, վոր անդամավճարներն ստանալու կարգը լավ չի կանոնավորված (վորի մասին արդեն ասել ենք), արդյոք նրանով, վոր գյուղբանկումը միության անդամներին չի բացատրել, թե ինչի համար է անդամավճարը և ինչո՞ւ այդ պետք է կանոնավոր կերպով վճարել և ինչի՞ վրա յեն ծախսվում անդամավճարները:

Անհրաժեշտ է նմանապես պարզել, թե գյուղբանկումն ինչպես է պայքարել անդամավճարների անկանոն վճարման դեմ: Գյուղբանկումը հայտարարել է արդյոք՝ անդամավճարներն առանձնապես անկանոն վճարողների ցուցակը, նրանց հարցը ներկայացրել է արդյոք ընդհանուր ժողովի քննությանը, այդ անկանոն վճարողներին նա բացատրել է, թե մեր միության կանոնադրության համաձայն անդամավճարների անկանոն վճարումն ինչպիսի հետևանք կարող է ունենալ և այլն:

Ստուգելով այս բոլորը, վերաստուգիչ հանձնաժողովը կարող է ասել, թե ինչպես են գործերն այստեղ — լավ թե վատ: Յեթե վատ են, ապա, վերաստուգիչ հանձնաժողովի կարծիքի համաձայն, ինչպիսի միջոցներ է անհրաժեշտ ձեռք առնել՝ հայտնաբերված թերությունները վերացնելու համար:

Վերաստուգիչ հանձնաժողովը յուրաքանչյուր վերաստուգման ժամանակ պետք է յուր լուրջ ուշադրությունը դարձնի միջոցների ստացման ստուգման վրա (ըստ աշխատանքային պայմանագրերի և տարիֆային համաձայնությունների — վերադրույքներ, անդամավճարներ): Նման սխտեմատիկ գիտողությունը և հսկողությունն ոգնելու յե՛ վերացնելու միջոցների վոչ լրիվ հավաքումը թե՛ վարձողներից և թե՛ միության անդամներից: Վերաստուգիչ հանձնաժողովը պետք է միշտ հիշի, Վոր անգամ այնպիսի չնչին պակասորդը հավաքման մեջ, ինչպիսին է մեկ կամ յերկու տոկոսը այս կամ այն միջոցներից, մեր ամբողջ միության մասշտաբով կազմում է տասնյակ և հարյուր հազարավոր ռուբլիներ:

Թեկուզ մի քանի տոկոսով պակասեցնելով միջոցների գանձման անկանոնությունները, վերաստուգիչ հանձնաժողովը հենց դրանով ավելացնում է միության գանձարկղի գորությունը:

ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՄԽՍՄԱՆ ՍՏՈՒԳՈՒՄԸ

Այժմ դառնանք միության միջոցների միսման ստուգմանը:

Այդ միջոցների միսումը կատարվում է գյուղբանկում՝ նախորդ վորոշված դրամական (ֆինանսական) պլանի համաձայն: Այդ պլանը հանդիսանում է նախահաշիվը (սմետան), վորի մեջ ցույց են տրվում

գյուղբանկում մուտքն ու յեւը: Նախահաշիվը նախ հաստատում է միության անդամների ընդհանուր ժողովը և դրանից հետո արդեն ռայոնական կոմիտեն, գավառային և կամ շրջանային բաժինը: Գյուղբանկում իրավունք չունի ավելի ծախսելու նրանից, ինչ վոր հաստատված է նախահաշվի համաձայն: Գյուղատնտեսական և անտառագործական բանվորների միության համամիութենական հինգերորդ համագումարը վորոշեց, վոր նախահաշվից ավել արված ամեն մի ծախս պետք է դիտվի վորպես միության միջոցների վատնում, իսկ միութենական մարմինների ղեկավարները պետք է յենթարկվեն միութենական պատասխանատվության: Այդ պատճառով ել նախահաշվից ավել վոչ մի ծախս կատարել չի կարելի: Այն դեպքում, յերբ գործի ոգտավետության տեսակետից անհրաժեշտ է կատարել այս կամ այն ծախսը, գյուղբանկում պետք է կազմի լրացուցիչ նախահաշիվ և հաստատել տա միության անդամների ընդհանուր ժողովում ու ռայոնական կոմիտեյում: Այդպես պետք է լինի միության միջոցների միսման կարգը:

Վերաստուգիչ հանձնաժողովը խստորեն պետք է ստուգի, թե գյուղբանկում ինչպես է պահպանում այդ կարգը: Ամեն մի շեղումն այդ կարգից և այդ շեղումներն առաջացնող պատճառները պետք է մանրամասն քննության առնվեն վերաստուգիչ հանձնաժողովի կողմից, վորպեսզի դրանց վերացման համար համապատասխան առաջարկներ արվեն գյուղբանկո-

մին: Յուրաքանչյուր վերաստուգման ժամանակ, վերաստուգելի հանձնաժողովը պետք է ուշադրություն դարձնի, թե գյուղբանկում ինչպես է ծախսում միջոցները ըստ նախահաշվի:

ԳՅՈՒՂԲԱՆԿՈՄԸ ԻՆՉՊԵՍ ՊԵՏՔ Ե ՍՏՈՒԳԵ ԳԱՆՁՈՂՆԵՐԻ ՅԵՎ ՌԱՅՈՆԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵՅԻ ՀԱՇԻՎՆԵՐԸ

Միջոցների ստացման և նրանց միսման կարգի ստուգման հետ մեկտեղ, հարկավոր է նմանապես ստուգել նաև գանձողների և ռայոնական կոմիտեյի հետ փոխադարձորեն հաշիվները մաքրելու կարգը:

Վերաստուգելի հանձնաժողովը առանձին խստությամբ պետք է ստուգման յենթարկի գանձողների հետ փոխադարձորեն հաշիվները մաքրելու կարգը: Այստեղ առաջին հերթին պետք է պարզել գանձողների հետ փոխադարձորեն հաշիվները մաքրելու այն կարգը, վոր սահմանել է գյուղբանկում: Այդ կարգը կարող է լինել հետևյալը — կամ գանձողները միջոցները (փողերը) հանձնում են վորոշ որ՝ ամիսը մի անգամ, կամ նրանք հանձնում են այդ միջոցները՝ նախած թե իրենց մոտ այս կամ այն գումարն ինչ չափով է կուտակվում, և կամ միության անդամների աշխատավարձի յուրաքանչյուր ստացումից 3 — 4 որ հետո: Այս բոլոր դեպքերում էլ վատնման հնարավորությունները կանխելու համար հարկավոր է ստուգել, թե վոր չափով է իրագործվում ցույց տրված

կարգը: Շատ հաճախ այնպես է լինում, վոր գյուղբանկում չի հետևում գանձողների հավաքած անդամավճարների, անգործներին ոգնություն ցույց տալու համար արված մուծումների կապ վարձողներից ստացած գումարների կանոնավոր գանձմանը: Գանձողները զգալով, վոր իրենց վրա հսկողություն չկա, ծախսում են մի քանի ուրիշ իրենց կարիքների համար, հուսալով ծածկել այդ ծախսն աշխատավարձն ստանալու ժամանակ: Աշխատավարձն ստանալու ժամանակ մեկ էլ տեսար՝ հանդես յեկավ մի վորևե ուրիշ կարիք: Վերցրած փողերը մնացին առանց հանգցնելու (ծածկելու): Մեկ էլ տեսնում են գանձողը վերցրեց էլի մի քանի ուրիշ, գումարը շատացավ, ավելացավ — նրան հանգցնելն արդեն դժվարանում է: Իսկ այնուհետև — նա ձեռքը թափ տալով ասում է — միևնույն է, հաշիվը մեկ է՝ պատասխանել 5 ո. համար, թե 10 ուրիշ համար — և այդպիսով մարդը ծախսում է միության փողերը մինչև այն ժամանակ, քանի չեն հայտնաբերում վատնումը: Սրանից յերեվում է, վոր փոխադարձաբար հաշիվները մաքրելու վատ կարգը ծնում է վատնողներ:

Ռայոնական կոմիտեյի հետ ևս փոխադարձորեն հաշիվները մաքրելու կարգը պետք է մանրամասն և ուշադրությամբ ստուգվի: Միության անդամներից գանձված անդամավճարները, միության անգործ անդամներին ոգնություն ցույց տալու համար արված կամավոր մուծումները և մի շարք ուրիշ կամավոր

զանձուհիները պետք է հանձնվեն ռայոնական կոմիտեյին ամբողջությամբ և ուղիղ այն ժամանակամիջոցում, վոր տվյալ գյուղբանկումի համար սահմանել է ռայոնական կոմիտեն: Վերաստուգիչ հանձնաժողովը պետք է ստուգի — արդյո՞ք փողերը հանձնվում են սահմանված ժամանակամիջոցում, թե՞ ընդհակառակը, յերկար ժամանակ մնում են գյուղբանկումում, կուտակվելով և կազմելով խոշոր գումարներ:

Շատ հաճախ պատահում է, վոր գավմասի կոմիտեյին հասանելիք կամ կուտաշխատանքների համար նախատեսված փողերը գյուղբանկումը միսում է յուր սեփական կարիքների համար: Միսելով այդ փողերը, գյուղբանկումը հենց դրանով թուլացնում է վարձողներից վերադրույքները հավաքելու յուր աշխատանքը և բավարար չափով կուլտուրական աշխատանք չի տանում: Իսկ միևնույն ժամանակ գավմասի կոմիտեն յուր ժամանակին և ամբողջությամբ գյուղբանկումից չստանալով իրեն հասանելիք փողերը, ստիպված է յուր սեփական ծախսերի համար միսել կամ այն փողերը, վորոնց նա պետք է տար արհմիութենական վերադասմարմիններին, և կամ կուլտֆոնդի փողերը, դրանով թուլացնելով վերադաս կազմակերպությունների բյուջեն և կուլտաշխատանքը ռայոնում: Այսպիսով գյուղբանկումին չպատկանող միջոցների պահումը գյուղբանկումում, անդրադառնում է միութենական վերադաս բոլոր որգանների դրամական կացության վրա, մինչև իսկ մեր միության կենտկոմի վրա: Ահա թե

ինչու անհրաժեշտ է վոր վերաքննիչ հանձնաժողովն ամենայն խստությամբ ստուգի փոխադարձորեն հաշիվների մաքրելը և աշխատի, վոր գյուղբանկումն իրեն չպատկանելիք փողերը յուր մոտ չպահի և չծախսի:

ՅԵԼՅԵՎՄՏԱՅԻՆ ՓԱՍՏԱԹԼԹԵՐԻ ԱՏՈՒԳՈՒՄԸ

Յելլմտային փաստաթղթերի ստուգումը կատարվում է յերկու տեսակետից — ամբողջ ստացված և միսված գումարների խստագույն հաշվառման տեսակետից և այդ գումարների ճիշտ ու նպատակահարմար ծախսելու տեսակետից:

Այդ պետք է կատարվի հետևյալ ձևով: Վերցվում է գյուղբանկումի դրամարկղային պահանջագրքույկը, վորի մեջ գյուղբանկումը գրում է յուր ստացած և միսած բոլոր գումարները՝ պահանջագրքույկում տպված մուտքի ու յեւքի դասավորման համաձայն, և ստուգումը սկսվում է այդ դրամարկղային պահանջագրքույկի, մուտքի մասից:

Դրամարկղային պահանջագրքույկը ունի յերեք բաժին: Առաջին բաժնում գրվում են այն միջոցները, վոր գյուղբանկումն ստանում է վարձողներից ըստ աշխատանքային պայմանագրերի և տարիֆային համաձայնությունների, յերկրորդում — կուլտաշխատանքին հատկացված միջոցները, յերրորդում — ռայոնական կոմիտեյին հանձնվելիք միջոցները:

Գոյութեան ունի որեւնք, վոր յուրաքանչյուր գումար, վորտեղ ել նա նշանակված լինի, մուտքի թե յելքի մեջ, պետք ե հաստատվի արդարացուցիչ փաստաթղթով: Առաջին հերթին պետք ե ստուգել առաջին բաժինը: Առաջին բաժնի համար վորպես արդարացուցիչ փաստաթուղթ հանդիսանում ե կտրոնագրքույկը, վորով գյուղբանկում վարձողներից գանձում ե վերադրույքները: Որինակ, յենթադրենք տվյալ ամսի 1—3 թվերի սյունակում ցույց ե տրված 10 ուրբի: Դա նշանակում ե, վոր գյուղբանկում այդ որերից մեկում վարձողներից փող ե ստացել ե հետևապես, նրանց կտրոն ե տվել: Հարկավոր ե կտրոնագրքույկում կտրոնների արմատների համաձայն հաշվել այդ յերեք որվա ընթացքում ստացած գումարը: Յեթե հաշիվ տեսնելուց հետո ստացված գումարը համապատասխանում ե այն գումարի հետ, վորն այդ յերեք որվա ընթացքում գրված ե դրամարկդի պահանջազրքույկում, նշանակում ե՝ գրվածը ճիշտ ե: Անելով մի պայմանական նշան, վոր ցույց տա թե կտրոնը գրված ե, անցնել ամսի 4—6 թվերի հաջորդ սյունյակին ե այդպես վարվել բոլոր տաս սյունյակների վերաբերմամբ: Յեթե գյուղբանկում գործածում ե մուտքի որդերներ, իսկ գանձողները — կտրոնագրքույկներ, ապա վորպես արդարացուցիչ փաստաթուղթ հանդիսանում են մուտքի որդերները ե վերջիններիս կցված՝ գանձողների կտրոնների պատճենները: Կտրոնագրքույկը պատճենահան թղթի միջոցով գրվում ե 3 որինակով.

մեկը հանձնվում ե վարձողին, յերկրորդը տրվում ե գյուղբանկում ե կցվում մուտքի որդերին, իսկ այնտեղ, ուր մուտքի որդերներ չկան, ուղղակի կցվում ե արդարացուցիչ փաստաթղթերի գործին, իսկ յերրորդ որինակը մնում ե կտրոնագրքույկի արմատի վրա: Ծիշտ նույն ձևով ե կատարվում նաե յերկրորդ բաժնի ստուգումը, — այսինքն կուտաշխատանքին հատկացված միջոցների ստուգումը: Վորպես արդարացուցիչ փաստաթղթեր ծառայում են դարձյալ կտրոնագրքույկը կամ մուտքի որդերները:

Այս բաժնի (յերկրորդ բաժնի) ստուգման դեպքում հարկավոր ե նախորդ պարզել, թե գյուղբանկում վարձողներից ստացած յուրաքանչյուր ուրբուց վորքան ե հատկացնում կուտաշխատանքի համար: Ռայոնական կոմիտեն յուրաքանչյուր կիսամյակի համար հաստատելով գյուղբանկումի նախահաշիվը, նրա համար սահմանում ե կուտաշխատանքներին հատկացումներ անելու այս կամ այն տոկոսը: Յենթադրենք թե տվյալ կիսամյակում գյուղբանկում կուտաշխատանքների համար պետք ե հատկացնի 20%, ապա կտրոնում պետք ե ցույց տրվի, վոր վարձողից ստացված ե, որինակի համար, մի ուրբի, վորից 20 կոպեկը տրվում ե կուտաշխատանքների համար:

Սակայն գյուղբանկում յուրաքանչյուր կտրոնում կարող ե ե ցույց չտալ, թե ստացված գումարից վորքան ե գնում կուտաշխատանքի համար: Նա կարող ե այդ անել ամիսը մի անգամ, ամսի 30—31-ին,

հետևյալ ձևով. հաշվում ե, թե աշխատանքային պայմանագրերի համաձայն ընդամենը վորքան գումար ե հավաքված վարձողներից և այդ գումարից դուրս ե գալիս 20%: Որինակ, յենթադրենք հավաքված ե 45 ուրբի. այդ գումարի 20%-ը կազմում ե 9 ուրբի ($\frac{45 \cdot 20}{100}$): Այդ 9 ուրբու համար գյուղբանկումը դուրս ե գրում մուտքի որդեր և այդ գումարը նշանակում ե գրամարկդի պահանջագրքուկի 9-րդ սյունյակում. միևնույն ժամանակ այդ նույն գումարի համար դուրս ե գրում նաև միսման (ծախսի) որդեր և, գրամարկդի պահանջագրքուկի առաջին բաժնի համաձայն, դա գրում ծախսի մեջ նույն 9-րդ սյունյակում:

Տեղին ե շեշտել, վոր դա բոլորովին չի ազդում գանձարկդի մնացորդի վրա: Դրանում համոզվենք որինակի վրա: Յենթադրենք թե գյուղբանկումը ստացել և ընդամենը 200 ուրբի, իսկ ծախսված ե 100 ուրբ: Սակայն դեռ հարկավոր ե կուլտֆոնդի համար վորոշ տոկոս դուրս գալ: 200 ուրբուց դուրս գանք 20%, կուլտֆոնդի մուտքում գրենք 40 ուրբի և գյուղբանկումին պահելու բաժնի ծախսում ևս 40 ուրբի: Այսպիսով մուտքը լինելու յե՝ $200 + 40 = 240$ ուրբի, իսկ յելքը, $100 + 40 = 140$ ուրբի: Գանձարկդի մնացորդը նույն 100 ուրբին ե, վոր կար այդ նշանակումներից առաջ:

Մի քիչ այլ կերպ պետք ե ստուգվի գրամարկդային պահանջագրքուկի 3-րդ բաժինը: Այստեղ վերաստուգիչ հանձնաժողովը պետք ե ստուգի վոչ միայն

այն, թե արդյոք ճիշտ են գրված մուտքի որդերները, այլև այն, թե միության անդամների հաշվառման գրքուկում, կամ միության անդամի անձնական քարտում, արդյոք արված են նշանակումներ անդամավրճարների վճարման մասին: Այդ նշանակումները կատարվում են այն պահանջագրքուկների հիման վրա, վորոնցով գանձվում են անդամավճարները: Կարող ե պատահել, վոր միության անդամից անդամավրճարներն ստացված են, բայց հաշվառման գրքուկում վոչինչ նշանակված չե: Հետևապես, անկանոն վճարողների քանակը սխալ ե ցույց տրված: Այդպիսի ստուգումը վերաստուգիչ հանձնաժողովին հնարավորություն ե տալիս ավելի ճշգրիտ կերպով պարզել — ինչ դրության մեջ ե գտնվում անդամավճարների գանձման գործը, վորի մասին մենք ասացինք վերևում:

Յերբեմն հարկավոր ե միության անդամների անդամատոմսերը ևս նայել: Դրա համար հարկավոր ե վերաստուգությունը սկսելուց առաջ միության մի քանի անդամից վերցնել անդամատոմսերը և ստուգել՝ թե արդյոք անդամատոմսի մեջ գրված են այն փողերը, վոր ամդամավճարների գանձման պահանջագրքուկում նշանակված են վորպես ստացված, և, ընդհակառակը, անդամավճարների գանձման պահանջագրքուկում կամ միության անդամների հաշվառման գրքուկում արդյոք նշանակված ե այն, ինչ վոր գրված ե անդամատոմսի մեջ: Այդ բոլորն արվում ե նրա համար, վորպեսզի համոզվել, թե արդյոք գան-

ձողներն իրենց հավաքած անդամավճարները ճիշտ են հանձնում և այստեղ չկան արդյոք վորևե չարահուլթյուն:

Այսպիսով, ստուգելով ամբողջ մուտքը և համոզվելով գրվածների ճշտության մեջ, անհրաժեշտ է անցնել դրամարկդի պահանջագրքույկի յեւթի մասի ստուգմանը: Այստեղ ստուգումը մի քիչ այլ կերպ է կատարվում: Անհրաժեշտ է վոչ միայն համոզվել գրվածների ճշտության և նրանց արդարացուցիչ փաստաթղթերով հաստատելու մեջ, այլ և հարկավոր է տակաւին ստուգել — արդո՞ք ձևակերպված են իրենք փաստաթղթերը և արդո՞ք նպատակահարմար են արված այս կամ այն ծախսերը:

Առաջին բաժնի համար վորպես արդարացուցիչ փաստաթղթեր հանդիսանում են՝ գյուղբանկումից աշխատավարձ ստացող աշխատողի ստորագրությունը կամ ստացականն աշխատավարձ ստանալու մասին, սոցիալական ապահովագրության համար արված մուծումների կտրոնները, վորոնք (մուծումները) վճարվում են այդ աշխատավարձից, գյուղբանկումի բռնած շենքի վարձը վճարելու հաշիւները և ստացականները (յեթե շենքը կապալով է վերցրվում, ապա շենքը կապալով վերցնելու համար պետք է կնքվի պայմանագիր), գրասենյակային պիտույքների համար արված ծախսերի հաշիւները, ռայոնական կոմիտե գնալու համար փոխադրական միջոցների վրա արած ծախսերի ստացականները և այլն: Յերկրորդ բաժնի հա-

մար — կուլտաշխատանքի վրա արած ծախսերի հաշիւները և ստորագրությունները, իսկ յերրորդ բաժնի համար — ռայոնական կոմիտեյի կտրոններն այն մասին, վոր նա իրեն պատկանելիք միջոցները ստացել է գյուղբանկումից:

Դրամարկդի պահանջագրքույկի ստուգման հետ միասին ստուգվում է նաև արված ծախսերի նպատակահարմարությունը: Որինակ, յենթադրենք կարմիր անկյան համար գյուղբանկումը դուրս է գրել թանկարժեք մի վորևե հրատարակություն և դրա վրա ծախսել է համարյա այն բոլոր փողերը, վոր նախապէս փողերը դրա վրա ծախսված են սխալ կերպով, վորովհետև նախահաշիւով այդ փողերը բաց եյին թողնված այլ նպատակի համար:

ՍՏՈՒԳԵԼ, ԹԵ ՄԻՋՈՑՆԵՐՆ ԻՆՉՊԵՍ ԵՆ ՊԱՀՎՈՒՄ

Գյուղբանկումը յուր բոլոր միջոցները պետք է պահի խնայողական գանձարկղում կամ տեղական վարկային ընկերության մոտ, նայելով թե այդ հիմնարկներից վորն է ավելի մոտ գտնվում գյուղբանկումին: Միջոցները տեղական վարկային ընկերության մոտ պահելու դեպքում պետք է պայմանագիր կնքվի, թե ինչ պայմաններով է պահ տրվում: Այդ պայմա-

նագիրն անհրաժեշտ է և դա պետք է գյուղբանկումի համար հնարավորութիւն ստեղծի, վոր նա ցանկացած բողոքին կարողանա ստանալ իրեն պետք յեղած գումարը: Փողերը թողնել գյուղբանկումի նախագահի և կամ գանձապահի մոտ չի կարելի, վորովհետև փողերը կարող են գողացվել, կորսվել և, կարող է պատահել, նույնիսկ ծախսվել սեփական կարիքների վրա:

Այստեղ վերաստուգիչ հանձնաժողովը պետք է ուղարկութիւն դարձնի, վոր դրամարկղի պահանջազրույցով չկա այնպիսի հողված, ըստ վորի գյուղբանկումը նշանակումներ աներ փողերը խնայողական դրամարկղը մոծելու և այդ փողերը դրամարկղից ստանալու մասին: Այդպիսի հողված չի մտցված դրամարկղի պահանջազրույցով այն նպատակով, վոր պեսզի չբարդացվի միջոցների հաշվառումը: Դրանից իհարկե գործը բոլորովին չի տուժում՝ յեթե փողերը պահվում են խնայողական դրամարկղում, քանի վոր գյուղբանկումը յուր մոտ ունի գրքույկ, վորի մեջ խնայողական դրամարկղը գրում է, թե յե՞րբ և վո՞րքան փող է հանձնված իրեն, յե՞րբ և վո՞րքան գումար է յետ վերցրել գյուղբանկումը: Դրքույկի միջոցով միշտ էլ կարելի յե իմանալ, թե վորքան փող է գումարվում դրամարկղում: Յենթադրենք թե դրամարկղային պահանջազրույցի համաձայն փողերի մնացորդը գյուղբանկումի մոտ պետք է լինի 100 ռուբլի: Նա կանխիկ փողի փոխարեն վերաստուգիչ հանձնաժողովին ներկայացնում է խնայողական դրամարկղի հաշ-

վեզրքույկը (расчетная книжка), վորի մեջ մնացորդը միևնույն որում նույնպես 100 ռուբլի յե: Նշանակում է ամեն ինչ լավ է: Սակայն կարող է պատահել, վոր խնայողական գրքույկում ցույց է տրված վոչ թե 100, այլ 80 ռուբլի մնացորդ: Այն ժամանակ դա նշանակելու յե, վոր 20 ռուբլի պակասում է և այդ արդեն պետք է դիտել վորպես միութեան միջոցների վատնում:

ԳՅՈՒՂԲԱՆԿՈՄԻ ՎԱՐՁԱԿԱՆ ՅԵՎ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾՆԵՈՒԹՅԱՆ ԱՏՈՒԳՈՒՄԸ

Վերաստուգիչ հանձնաժողովը պետք է ստուգի նաև այն, թե գյուղբանկումն ինչպես է տանում յուր գործավարութիւնը: Այստեղ հարկավոր է պարզել — արդո՞ք կանոնավոր են նրա աշխատանքային պայմա-
րագրերը, արդո՞ք լավ է տարվում միութեան անդամների հաշվառումը, արդո՞ք չկան «մեռած հոգիներ», այսինքն միութեան այնպիսի անդամներ, վորոնք գրքի մեջ կան, իսկ իրականում վաղուց է վոր մեկնել են ուրիշ ռայոն, արդո՞ք կանոնավոր են արձանագրութիւնները և առհասարակ գրագրութեան գործը:

Ստուգումից չպետք է ազատվի և գյուղբանկումի տնտեսական աշխատանքը: Այդ տնտեսական աշխատանքը կայանում է գյուղբանկումի գրասենյակի, կարմիր անկյան և կամ բաւարակի անկյան համար վորեւէ ինվենտար ձեռք բերելու, դրանք պատշաճ

կերպով պահելու և ոգտագործելու մեջ: Վերաստուգման ժամանակ հարկավոր ե պարզել — արդյո՞ք կատարվում ե գույքի մանրամասն հաշվառվում: Դյուզբանկումի ձեռք բերած բոլոր իրերը (զանազան զրքեր, սեղաններ, աթոռներ, պահարաններ, կարմիր անկյան և կամ բատրակի անկյան սարքավորում, նվազի գործիքներ — թառեր, թմբուկներ, ջուլակներ և այլն, գործիքներ ֆիզիկալաուրայի համար — սահնակներ, գնդակներ, հրացաններ, փամփուշտներ և այլն) պետք ե գրվեն գույքացուցակի մեջ: Վերաստուգիչ հանձնաժողովը ուշադրութուն պետք ե դարձնի նաև նրա վրա, թե արդյո՞ք տնտեսողաբան ե ոգտագործվում ու պահվում միության գույքը, և այդ մասին յուր դիտողութունն անի վերաստուգման ակտի մեջ:

ՅԵԶՐԱԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆ՝ ԳՅՈՒՂԲԱՆԿՈՍԻ ԳՐԱՄԱԿԱՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱՌԹՎ

Վերաստուգիչ հանձնաժողովների մասին գոյութուն ունեցող կանոնադրության համաձայն վերաստուգիչ հանձնաժողովը պետք ե յուր յեզրակացությունը տա գյուղբանկումի դրամական և նյութական հաշվետվությունների մասին: Սակայն ամենից առաջ անհրաժեշտ ե պարզել, թե ինչ ե ներկայացնում իրենց դրամական, կամ ինչպես ընդունված ե ասել, գյուղբանկումի ֆինանսական (դրամական) հաշվետվու-

թյունը, իսկ զրանից հետո արդեն անցնել նրան, թե ինչպես պետք ե տալ յեզրակացությունը: Ֆինանսական հաշվետվությունը բոլոր պրոֆմիություններում, բոլոր որգաններում, այդ թվում նաև գյուղատնտեսական և անտառագործական բանվորների (СѢЛХОЗ-ПЕСРАБОЧНХ) միության (հողատառմիության) գյուղբանկումիաներում, իրենից ներկայացնում ե ուրիշ վոչինչ, բայց յեթե իսկական պատճենը դրամարկդի պահանջագրքույկի, այդ միակ գրքույկի, վորը գոյութուն ունի բոլոր տեսակի մուտքերի և յեւթերի դրամական ոպերացիաների հաշվառման համար: Դրամարկդի պահանջագրքույկում արված նշանակումները ճշգրիտ կերպով արտացոլելու և հեշտությամբ կազմելու համար ե հարմարեցված ինքը հաշվետվության բովանդակությունը և ձևը: Նրանում ճշգրիտ և տառացի կերպով ամբողջպես տպված ե նույն բանը, ինչ և դրամարկդի պահանջագրքույկում ե: Նման հաշվետվություն կազմելու համար միայն պահանջվում ե դրամարկդի պահանջագրքույկի վերջին յերեք սյունյակների ընդհանուր գումարները փոխադրել այն թվի (ամսաթվի) վրա, յերբ հաշվետվությունը կազմվում ե: Դրանում ե կայանում պրոֆմիությունների ֆինանսական հաշվետվության առանձնահատկությունը: Այդպիսի հաշվետվության մասին յեզրակացություն տալը վոչ մի դժվարություն չի ներկայացնի, յեթե վերաստուգիչ հանձնաժողովը վերաստուգումները կատարել ե ամեն ամիս:

Իրա համար հարկավոր ե ֆինանսական հաշվետվությունը միայն համեմատել զրամարկդի պահանջագրքույկի հետ և համոզվել թվերի փոխադրման ճշտության մեջ, իսկ այնուհետև նայել յուր ակտերը, վորոնց մեջ գրված են վերաստուգումների ժամանակ հայտնաբերված թերությունները: Յեթե մինչև հաշվետվությունը կազմելը այդ թերությունները չեն վերացված, ապա հարկավոր ե զրանց գրել յեզրակացության մեջ: Որինակի համար, յենթադրենք առաջ հայտնաբերված ե յեղել, վոր միութենական փողերը պահվում են գյուղբանկոմի նախագահի մոտ. վերաստուգիչ հանձնաժողովը առաջարկել ե այդ փողերը պահել պետական ինսպոզական գանձարկղում. հաշվետվության մասին յեզրակացություն տալու ժամանակ պարզվում ե վոր հաշվետվության մեջ ցույց տված զրամարկդի մնացորդը այժմ ել գտնվում ե նախագահի մոտ. նշանակում ե առաջարկը չի իրագործված: Այժմ գրենք որինակելի յեզրակացություն այնտեղ, ուր ֆինանսական հաշվետվության մեջ զրա համար տեղ ե հատկացված. — վերաստուգիչ հանձնաժողովը (այս ինչ այն ինչ անդամների կազմով), ստուգելով այս հաշվետվությունը, նկատում ե, վոր զրամարկդի պահանջագրքույկից ընդհանուր գումարների փոխադրությունը ճիշտ ե կատարված, վոր, չնայած ակտում արած առաջարկությանը (այս ինչ թվին), փողերը տակավին պահվում են գյուղբանկոմի նախագահի մոտ և վոր վերադրույքներն ըստ աշխատանքային

պայմանագրերի հավաքված են (այսքան ռուբլով) պակաս, քան պետք եր հավաքել հաշվետու շրջանի ժամկետներում, և այլն:

Իսկ յեթե վերաստուգիչ հանձնաժողովը վոչ մի վերաստուգում չի կատարել այն ժամանակվա ընթացքում, վորի համար կազմված ե հաշվետվությունը, ապա նա յեզրակացություն տալ չի կարողանալու, և այդ դեպքում յեզրակացություն տալը շատ դժվար ե լինելու: Հարկավոր ե կատարել վերաստուգություն, ստուգել միջոցների մուտքը և յելքը զրամարկդի պահանջագրքույկում, ստուգել անդամավճարների, վերադրույքների գանձման կարգը, մի խոսքով հարկավոր ե ստուգել գյուղբանկոմի ֆինանսական ամբողջ աշխատանքը: Իսկ ստուգել ֆինանսական ամբողջ աշխատանքը մի անգամից արդեն ավելի դժվար գործ ե, քան աշխատանքի սխտեմատիկ ստուգումը: Վոչ մի դեպքում չի կարելի յեզրակացությունը ձևականորեն տալ թե հաշվետվությունը ճիշտ ե կազմված: Այդպիսի յեզրակացությունը, ծածկելով գործերի իսկական զրությունը, միայն փաստ կարող ե բերել:

ՎԵՐԱՍՏՈՒԳԱՆ ԱԿՏ

Գյուղբանկոմի վերաստուգման ակտը խոշոր նշանակություն ունի: Նա հանդիսանում ե մի փաստաթուղթ, վորի հիման վրա ռայոնական կոմիտեն դատում ե գյուղբանկոմի ֆինանսական, տնտեսական և վարչական աշխատանքների զրության մասին:

Դարձյալ նույն ակտի միջոցով ե գալմասի կոմիտեն յեզրակացութեան գալիս այն մասին, թե վերաստուգիչ հանձնաժողովը սխալ թե ճիշտ ե կատարել վերաստուգումը, և հետևապէս, սխալ թե ճիշտ ե հասկանում յուր խնդիրները վերաստուգիչ հանձնաժողովը: Բացի դրանից, գալմասի կոմիտեն կարող ե գյուղբանկումին ցուցմունքներ տալ ակտում գրված թերությունները վերացնելու առթիւ, անգամ այն դեպքում, յեթե նույնիսկ վերաստուգիչ հանձնաժողովը այդ թերությունները վերացնելու մասին չի արել համապատասխան առաջարկություններ:

Ակտը պետք ե կազմի մտածված կերպով. նրանում մի ընդհանուր հայտարարի պետք ե բերվի գյուղբանկումի կատարած ամբողջ աշխատանքը: Վոչ մի դեպքում ակտի մեջ չի կարելի գրել ընդհանուր այսպիսի ֆրազներ՝ «ստուգելով գյուղբանկումի ֆինանսական աշխատանքը, վերաստուգիչ հանձնաժողովը գտնում ե այն բավարար»: Գործերի լավ լինելու դեպքում անգամ հարկավոր ե ակտը գրել այնպես, վորպեսզի նրանում գրված փաստերն իրենք ասեն գործերի լավ լինելու մասին:

Իսկ ինչպես ե հարկավոր կազմել ակտը և ինչ ե հարկավոր անպայման գրել նրանում: Ակտի կազմելն սկսելուց առաջ, հարկավոր ե հավաքել այն բոլոր դիտողությունները, վոր արել են վերաստուգիչ հանձնաժողովի առանձին անդամները կամ բոլորը միասին, կոլլեկտիվ կերպով: Պետք ե հավաքել անհրաժեշտ մա-

տերիալները և թվերը: Այդ բոլորը կատարելով հարկավոր ե զրանց քննել՝ համոզվելու համար, թե գործերը գյուղբանկումի ֆինանսական ու տնտեսական աշխատանքի վոր մասում ինչպես են գրված: Դրանից հետո արդեն պետք ե անցնել ակտի կազմելուն: Առաջին հերթին գրվում ե ակտի վերնագիրը, իսկ այնուհետև սկսվում ե գործի ելութեան շարադրումը: Այստեղ ներքևում բերում ենք գյուղբանկումի վերաստուգման և վերաստուգիչ հանձնաժողովի արած առաջարկությունների մի որինակելի ակտի (արձանագրութեան) ձև:

Ա Կ Տ

1927 թ., հուլիս 5. — Մենք, ներքո ստորագրողներս՝ Հայկավանի գյուղբանկումի վերաստուգիչ հանձնաժողովի անդամներս — Ս. Մարկոսյանը, Գ. Պետրոսյանը և Կ. Պողոսյանը, գյուղբանկումի նախագահ Ա. Սարգսյանի ներկայութեամբ ստուգելով գյուղբանկումի ֆինանսական և տնտեսական աշխատանքը, գտանք՝

1) բոլոր միջոցների մուտքը, հաշված և մնացորդն առ 1-ն հուլիսի, կազմում ե 675 ռուբլի, իսկ ծախսը՝ 575 ռուբլի: Մնացորդն առ 1-ն հուլիսի հավասար ե 100 ռուբլու: Գյուղբանկումի նախագահը ներկայացրեց փողերով 90 ռուբլի, իսկ մնացած 10 ռուբլու փոխարեն՝ գյուղբանկումի անդամ Գ. Պետրոսյանի ստացականը, տրված սույն թվի մայիսի 1-ն: Պետրոսյանին այդ փողերը տրված են փոխադարձաբար: Փողերը չեն

պահվում խնայողական դրամարկղում, այլ գտնվում են գյուղբանկումի նախագահ Ա. Սարգսյանի մոտ:

2) վերոհիշյալ գումարները՝ ինչպես մուտքը, այնպես ել յելը՝ հաստատվում են արդարացուցիչ փաստաթղթերով: Փաստաթղթերը գտնվում են կանոնավոր վիճակի մեջ, կարված են գործում, և պահվում են յերկաթե արկղի մեջ գյուղբանկումում:

3) նախահաշվով նախատեսնված ե յեղել սույն թվի առաջին կիսամյակում (հունվարի 1-ից մինչև հուլիսի 1-ը), ըստ աշխատանքային պայմանագրերի, վարձողներից ստանալ 150 ռուբլի: Սակայն այդ ժամանակամիջոցում ստացված ե միայն 100 ռուբլի: 2ի ստացված 50 ռուբլի: Պակաս ստանալու պատճառները կայանում են նրանում, վոր գյուղբանկումը 6 վարձողից չի պահանջել՝ վճարել պայմանագրում սահմանված ժամկետներում և ստորագրությունով նրանց չի պարտավորել՝ վճարել ամենամոտիկ ժամանակամիջոցում:

4) նախահաշվի յելքի մասը իրականացված ե այսպես՝

	նախահաշվով հաստատված ե	մխաված ե փաստորեն	մխաված ե ավել
Ուրիշ գործերից ազատված աշխատակցի աշխատավարձի համար	120 ռուբ.	140 ռուբ.	20 ռուբ.
Տնտեսական ծախսերի համար	30 »	35 »	5 »
Առաքումների համար	30 »	45 »	15 »
Հատկացումներ կուտֆոնդի համար	40 »	—	—

40 ռուբլի ավել կատարված ծախսը արված ե կուլտֆոնդի հաշվին: Ավել կատարված ծախսն աշխատավարձի գծով բացատրվում ե նրանով, վոր նախագահը յուր ոռճիկն ստացել ե մի ամիս առաջ. տնտեսական ծախսերի գծով՝ նրանով, վոր գրասենյակային զանազան պիտույքներ գնված են նաև հաջորդ կիսամյակի համար, իսկ առաքումների (ճանապարհածախսի) գծով՝ նրանով, վոր գավմասի կոմիտեի անդամները 6 անգամ գնալու փոխարեն գնացել են 9 անգամ: Կուլտաշխատանքի համար հատկացված ե յեղել ընդամենը 80 ռ., իսկ փաստորեն այդ նպատակի համար ծախսվել ե 40 ռ., վորովհետև կուլտֆոնդի մուտքում նախատեսնված ե յեղել գյուղբանկումին պահելու ծախսերից կուլտաշխատանքի համար հատկացնել 40 ռուբլի, բայց գյուղբանկումն այդ հատկացումը չի արել:

5) առաջին կիսամյակի ընթացքում 100 ռուբլի անդամավճար ե հավաքված, իսկ հանձնված ե գավմասի կոմիտեյին 85 ռուբլի. 15 ռուբլի չի հանձնված այն պատճառով, վոր այդ գումարը փոխադարձաբար տրված ե գյուղբանկումի անդամ Կ. Թորոսյանին: Միության անդամների հաշվառման գրքույկը քննելուց պարզվեց, վոր 3 ամսից ավել անդամավճարները չեն վճարել 10 հոգի, 3 ամիս — 20 հոգի, 2 ամիս — 15 հոգի, 1 ամիս — 3 հոգի: Անկանոն վճարելու պատճառները կայանում են նրանում, վոր գյուղբանկումը չունի զանձողներ և հետո նրանում, վոր կես տարվա ընթացքում միության անդամների ժողովներում վոչ մի

անգամ չի բացատրված — ինչի համար են հավաքվում անդամավճարները և ով ի՞նչի վրա յե նրանց ծախսում:

6) գրասենյակային աշխատանքները վատ են կատարվում. աշխատանքային պայմանագրերը գործերում կարված չեն և պահվում են անխնամ, անփութ. նրանց մի մասը չի գրված աշխատանքային պայմանագրերի հաշվառման գրքույկում — աշխատողներ վարձող Զաքարյանի հետ պայմանագիրը կնքված է ապրիլի 20-ին և մինչև հիմա հաշվառման գրքույկում գրված չէ: Միության անդամների ուրիշ վայր տեղափոխվելու մասին նշանակումները կատարված են անկանոն: Այսպես, ըստ միության անդամների հաշվառման գրքույկի, միությունը պետք է ունենա 100 անդամ, իսկ փաստորեն ունի միայն 90 անդամ. 10 հոգի մեկնել են ուրիշ ույթոն:

7) ինվենտարի ցուցակ չկա, իսկ բատրակի անկյան համար նոր ձեռք բերված իրերը — թառը, թմբուկը, ջութակը և ռադիո-ընդունիչը նույնպես վոչ մի տեղ գրված չեն:

Գյուղըրանկոմի նախագահ Ա. Սարգսյանն այդ առթիվ տվեց այսպիսի բացատրություն. «Իրերը չեն կորսվի նաև առանց գրելու, յես դրանք չեմ վերցնելու ինձ համար»: Գրքույկները և զանազան տեղեկատու-բառարանները նմանապես հաշվի չեն առնված, իսկ մի քանիսը հայտնի չե թե ուր են գտնվում, որինակ՝ այսինչ գրքույկը:

Յեզրակացություններ

1) Փողերը պահվում են նախագահի մոտ, վորը դրանք պարտք է տալիս սրան-նրան:

2) Վարձողներից վերադրույքներն անկանոն են ստացվում: Զհավաքված խոշոր գումարներ կան վարձողների մոտ:

3) Նախահաշվից ավել ծախսեր են կատարվում: Կուլտֆոնդի համար հատկացումներ չեն արված:

Առաջարկություններ

1) Պահանջել Պետրոսյանից, վոր նա յեր ու շաբաթվա ընթացքում վճարի 10 ուրլին: Հետագայում փոխարինարար վոչ վոքի փող չտալ: Փողերը պահել խնայողական դրամարկղում:

2) Վարձողներից վերադրույքները հավաքել կանոնավոր կերպով, պայմանագրում ցույց տված ժամանակամիջոցում: Այն վարձողները, վորոնք բաց են թողնում վճարելու ժամանակը, պահանջել անմիջապես վճարել: Վճարման հետաձգելը թույլ տալ միայն բացառիկ դեպքերում, մի շաբաթից վոչ ավել և անպայման վարձողից վերցնել ստորագրություն, վոր նա պարտավորվում է ցույց տված ժամանակամիջոցում փողերը մուծել գյուղըրանկոմ:

3) Յերկրորդ կիսամյակի համար կազմած նախահաշվում նախագահին աշխատավարձ բաց թողնել միայն հինգ ամսվա համար, վորովհետև վեցերորդ ամսվա աշխատավարձն արդեն վճարված է: Հետագայում թույլ չտալ աշխատավարձը նախորոք ստանալ: Վորպեսզի խուսափել ավել ծախսերից գործուղման գծով, գործուղումներ կատարել այնքան, վորքան նախատեսված է նախահաշվով:

Յերկրորդ կիսամյակում կուլտֆոնդի համար կատարվող հատկացումներն

ավելացնել 40 ռուբլով, վորովհետև առաջին կիսամյակում այդ գումարը չի հատկացված կուլտֆոնդին:

4) Անդամավճարներն անկանոն վճարողների թիվը շատ է:

4) Նորաշեն գյուղում նշանակել անդամավճարների առանձին գանձող, իսկ մյուս գյուղերի վերաբերյալ հանձնարարել գյուղբանկոմի ամեն մի անդամին, վոր նրանք ամիսը մի անգամ, միության անդամների վորոշ խմբակներից հավաքեն անդամավճարները:

5) Վատ է դրված գործավարությունը:

5) Աշխատանքային պայմանագրերը կարել գործին, միության անդամների տեղափոխությունը նշանակել կանոնավոր կերպով:

6) Ունեցած գույքը հաշվի չի առնվում:

6) Ունեցած գույքը և գրքերը հաշվի առնել և նրանց համար կազմել առանձին գրքույկ: Նոր ձեռք բերված ամբողջ գույքը կանոնավոր կերպով գրել այդ գրքույկի մեջ:

ԻՆՁՊԵԱ ՊԵՏՔ Ե ՎԵՐԱՍՏՈՒԳԻՉ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԸ ՀԱՇԻՎ ՏԱ ՅՈՒՐ ԸՆՏՐՈՂՆԵՐԻՆ

Վերաստուգելի հանձնաժողովի հաշվետվությունը ընտրողների առաջ չպետք է սահմանափակվի վերընտրությունների ժամանակ տեղի ունեցող հաշվետվություններով: Հարկավոր է հաշվետվություններ կատարել վորքան հնարավոր է ավելի հաճախ, այն նպատակով, վորպեսզի միության անդամները կարողանան վերաստուգելի հանձնաժողովին ցուցմունքներ անել գյուղբանկոմի ֆինանսական ու վարչական-տնտեսական և հենց իր՝ վերաստուգելի հանձնաժողովի աշխատանքի մեջ նկատվող թերությունների մասին:

Հաշվետվությունը կարող է կատարվել միության անդամների ընդհանուր ժողովում ղեկուցումներ անելով գյուղբանկոմի ֆինանսական ու վարչական-տնտեսական աշխատանքի ղրության և հենց իր՝ վերաստուգելի հանձնաժողովի աշխատանքի մասին: Կարելի է հաշիվ տալ նաև հարակից ղեկուցում անելով գյուղբանկոմի ղեկուցման այն մասի առթիվ, վորը վերաբերում է գյուղբանկոմի ֆինանսական ու վարչական-տնտեսական աշխատանքին: Վերջապես հաշիվ տալ կարելի է՝ պատի թերթում հոդվածներ և ղիտողություններ ղետեղելու միջոցով. այդ թերթում պետք է գրել, թե վերաստուգելի հանձնաժողովն ինչպիսի թերություններ է հայտնաբերել և ինչպիսի առա-

շարկություններ են արված այդ թերությունները վերացնելու համար:

Յեթե վերաստուգիչ հանձնաժողովը գյուղբանկոմի ֆինանսական աշխատանքում հայտնաբերել է ամբողջ միության համար նշանակութուն ունեցող վորևե բան — լինի դա գրական կամ բացասական (որինակ՝ խոշոր վատնում և այդ վատնման բնութագրական պատճառները, կամ անդամավճարների և վերադրույքների գանձումը 100% - ու՛մ՝ շնորհիվ գյուղբանկոմի կիրառած գանձման հաջող մեթոդների և այլն), — ապա այդ մասին անհրաժեշտ է գրե «Բատրակ» թերթին:

Վերընտրություններից առաջ, միության անդամների հաշվետու ժողովում, վերաստուգիչ հանձնաժողովը հաշիվ է տալիս այն աշխատանքի մասին, վոր նա կատարել է յուր լիազորության ամբողջ ժամանակամիջոցում: Հետևապես, վերաստուգիչ հանձնաժողովը պետք է յուր աշխատանքը մի ընդհանուր հայտարարի բերի, այսինքն հաշվի, թե քանի վերաստուգումներ է կատարված և ինչ է յերևան բերված այդ վերաստուգումների ժամանակ, ինչպիսի հարցերի առթիվ և քանի առաջարկություններ է արված գյուղբանկոմին և վերջինս այդ առաջարկներն ինչպես է իրագործել, այդ առաջարկություններն անելուց հետո լավացել է արդյոք դրամական աշխատանքը: Այդպիսով ամբողջ աշխատանքը մի ընդհանուր հայտարարի բերելով, դժվար չե՛ յեղրակացնել — գյուղբանկոմի դրա-

մական աշխատանքը վերընտրությունների միջոցին բավարար է թե՛ անբավարար:

Գյուղբանկոմից հետո վորաստուգիչ հանձնաժողովը հաշիվ տալով վերընտրիչ ժողովում, յուր ընտրողներին պետք է հաղորդի թե իր կատարած աշխատանքի և թե այն մասին, թե ինչ գրության մեջ է գտնվում գյուղբանկոմի վարչատնտեսական և դրամական աշխատանքը: Դրա համար ժողովին պիտի հայտնել:

1) Քանի վերաստուգում է կատարված:

2) Գյուղբանկոմին ինչպես է ծախսել փողերը — կատարել է արդյոք ավել ծախսեր, թե խիստ կերպով մնացել է նախահաշվի սահմաններում:

3) Ինչի վրա յեն ծախսվել փողերը, վորքան՝ գյուղբանկոմին պահելու վրա և վորքան՝ կուլտաշխատանքի վրա. յեղել են, թե չեն յեղել աննպատակահարմար, վոչ անհրաժեշտ ծախսեր:

4) Արդյոք կանոնավոր կերպով և արդյոք բոլոր վարձողներից է գյուղբանկոմը ստացել վերադրույքներն ըստ աշխատանքային պայմանագրերի: Վարձողների վրա պարտք կա՞ր և կա՞ արդյոք, և գյուղբանկոմին ինչպիսի միջոցներ է ձեռք առել այդ պարտքերը լուծարելի յենթարկելու համար, արդյոք բավական են յեղել այդ միջոցները:

5) Արդյոք անդամավճարները լրիվ են հավաքվել և գյուղբանկոմին այդ անդամավճարները կանոնավոր է հանձնել միութենական վերադաս որդանին, նա այդ փողերը արդյոք չի ծախսել յուր սեփական կարիքների վրա:

6) Ուր և ինչպես են պահվում փողերը, պահելու աղբյուրի կարգն ապահովում է վոր փողերը չվատնվեն,

7) Կանոնավոր են արդյոք գյուղբանկումի հաշվառումը, հաշվետվությունը և գործավարությունը:

8) Ինչպես է պահվում և ոգտագործվում միության գույքը:

9) Վերաստուգիչ հանձնաժողովն ինչպիսի առաջարկություններ է արել նկատված թերությունները վերացնելու համար:

10) Գյուղբանկում ինչպես է իրագործել վերաստուգիչ հանձնաժողովի առաջարկները:

Ահա մոտավորապես այն հարցերը, վոր վերաստուգիչ հանձնաժողովը պետք է պարզաբանի հաշվետվության մեջ, յուր ընտրողների առաջ:

ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ՝ ՎԵՐԱՍՏՈՒԳԻՉ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

1) Թիութենական բոլոր որգանների վարչատեղական, անտեսական և դրամական գործնեյության վերաստուգման համար, համագումարներում, ընդհանուր ժողովներում կամ ձեռնարկությունների ֆարբիկ-գործարանային կոնֆերենցիաներում ընտրվում է վերաստուգիչ հանձնաժողով՝ 3—5 անդամի և 2—3 թիկնածույի կազմով:

Ծանոթություն. Ֆարբիկ-գործարանային կոնֆերենցիաներում վերաստուգիչ հանձնաժողովների ընտրություններ կատարվում են այն դեպքերում, յերբ, համաձայն գործարանային կոմիտեների կանոնադրության, միութենական մարմիններ ընտրելու համար ընդհանուր ժողովները փոխարինվում են ֆարբիկ-գործարանային կոնֆերենցիաներով:

2) Վերաստուգիչ հանձնաժողովն ընտրվում է միաժամանակ և այնքան ժամկետով, վորքան և իր վերաստուգմանը յենթակա միութենական մարմինը:

3) Վերաստուգիչ հանձնաժողովում չեն կարող ընտրվել այն անձինք, վորոնք ընտրովի կամ վարձով վորեկ պաշտոն ունեն իրենց վերաստուգմանը յեն-

թակա միութենական որդաններում. չեն կարող ընտրվել նույնպես և վոչ-միության անդամները:

4) Վերաստուգիչ հանձնաժողովների գործնեյությունը կրում է պարբերական բնույթ:

Պարբերական վերաստուգումը հարմարեցվում է հաշվետու ընդհ. ժողովներին, համագումարներին, կոնֆերենցիաներին և՛ ըստ հնարավորության՝ պլենումներին, բայց կատարվում է 3 ամիսը մի անգամից վոչ պակաս: Միութենական ցածր որդաններին՝ ֆաբրիկաների կոմիտեների վերաստուգումը կատարվում է ամեն ամիս:

Ծանոթություն. Արտակարգ վերաստուգումներ կարող են լինել, յերբ ինքը վերաստուգիչ հանձնաժողովը գտնի այդ անհրաժեշտ, միութենական վերադաս կազմակերպության պահանջով, և նմանապես՝ միության անդամների վոչ պակաս 1/4-ի պահանջով, վորոնք մտնում են միութենական միենույն կազմակերպության մեջ:

5) Վերաստուգիչ հանձնաժողովը յուր աշխատանքի ընթացքում ռզտվում է միութենական կազմակերպության տեխնիքական ապարատից և վոչ մի ղեպքում չի ստեղծում յուր համար առանձին ապարատ:

Ծանոթություն. Վերաստուգումն կատարելու ժամանակ վերաստուգիչ հանձնաժողովը, ըստ յուր հայեցողության, միութենական համապատասխան որդանի միջոցով կարող է հրավիրել այդ գործում մասնագետ, բանիմաց մարդկանց:

6) Վերաստուգիչ հանձնաժողովներն իրենց աշխատանքը կատարում են բանվորական ժամանակից դուրս

և այդ աշխատանքի համար վարձատրություն չեն ստանում:

Ծանոթություն. Անհրաժեշտ դեպքերում վերաստուգիչ հանձնաժողովները կարող են վերաստուգումներ կատարել և բանվորական ժամանակում. այդպիսի դեպքերում փաստորեն ծախսված բանվորական ժամանակվա համար նրանք վարձատրվում են միութենական միջոցների հաշվից:

7) Միութենական վերադաս մարմինների վերաստուգիչ հանձնաժողովները չեն խառնվում միութենական կազմակերպությունների իրենց յենթակա վերաստուգիչ հանձնաժողովների աշխատանքներին և վերջիններիս նկատմամբ չեն հանդիսանում ղեկավարող:

8) Վերաստուգիչ հանձնաժողովների անդամները մարմիններ:

միութենական մարմինների բոլոր նիստերում ներկայեն գտնվում խորհրդակցական ձայնի իրավունքով:

9) Միութենական վերադաս որդաններին ներկայացվող ղրամական և նյութական հաշվետվությունները վերաստուգիչ հանձնաժողովի ակտով հաստատվում են յուրաքանչյուր նախահաշվային (սմետային) շրջանի անցնելուց հետո: Ֆաբրիկաների ղրամական և նյութական հաշվետվությունները վերաստուգիչ հանձնաժողովի ակտով պետք է հաստատվեն ամեն ամիս:

10) Վերաստուգիչ հանձնաժողովն անմիջականորեն չի խառնվում միութենական կազմակերպությունների ընթացիկ աշխատանքներին:

11) Վերաստուգելի հանձնաժողովներն իրենց ընտրող միութենական կազմակերպության բոլոր համագումարներում, հաշվետու ընդհանուր ժողովներում և կոնֆերենցիաներում պարտավոր են զեկուցումներ անել իրենց աշխատանքի մասին:

12) Վերաստուգումների արդյունքների և յուր յեզրակացությունների մասին վերաստուգելի հանձնաժողովը զեկուցում է ինչպես վերաստուգման յենթակա որդանին, այնպես ել միութենական վերադաս որդաններին:

Չարաչահություններ հայտնաբերելու դեպքում վերաստուգելի հանձնաժողովն այդ մասին հայտնում է ի գիտություն ինչպես վերաստուգման յենթակա, այնպես ել միութենական վերադաս որդանին՝ համապատասխան միջոցներ ձեռք առնելու համար: Այդպիսի դեպքերում վերաստուգելի հանձնաժողովին իրավունք է արվում, միության վերադաս որդանի համաձայնությունամբ, պահանջել արտակարգ համագումար, կոնֆերենցիա կամ ընդհանուր ժողով:

13) Յուր գործնեյություն մեջ վերաստուգելի հանձնաժողովը զեկավարվում է վերաստուգման յենթակա միութենական որդանի մասին յեղած «կանոնադրությունամբ» և միութենական որդանների դիրեկտիվներով ու ցուցմունքներով:

14) Վերաստուգելի հանձնաժողովի անդամները հանձնաժողովի նիստերին անհարգելի պատճառներով յերկու անգամ իրար յետևից ներկա չլինելու դեպքում,

մեքենայորեն դուրս են մնում, վորի մասին ընտրողներին հայտնվում է ի գիտություն: Վերաստուգելի հանձնաժողովն այդ կերպ դուրս մնացած անդամներին փոխարինում է թեկնածուներով:

15) Վերաստուգելի հանձնաժողովներն իրենց կազմած ակտերում պետք է մատնանշեն վոչ միայն հաշվապահական գրությունների, փաստաթղթերի վիճակի և կանխիկ դրամի մասին, այլ և այն, թե վերաստուգման յենթակա միութենական որդանն ինչպիսի գումարներ է ծախսել ապարատը պահելու, կույտաշխատանքի և միության անդամների կազմակերպչական կարիքները հոգալու վրա. ինչպես են ստացվել մուծումները վերադրույքների գծով, արդյոք յուր ժամանակին և արդյոք լրիվ կերպով են ուղարկվել միության վերադաս որդաններին պատկանելիք գումարները, հաշվապահությունը տարվել է արդյոք այն ձևերով, վոր սահմանել է միութենական համապատասխան վերադաս որդանը և այլն (կանոնադրություն Պրոֆմիությունների Համամիութենական կենտրոնական Սորհրդի):

ՀՐԱՀԱՆԳ՝ ՄԻՈՒԹԵՆԱԿԱՆ ՈՐԳԱՆՆԵՐԻ ՎԵՐԱՍՏՈՒԳԻՁ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎՆԵՐԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԿԱՐԳԻ ՄԱՍԻՆ

I. ՎԵՐԱՍՏՈՒԳԻՁ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎՆԵՐԻ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

1) Վերաստուգիչ հանձնաժողովների անելիքների մեջ են մտնում միութենական որդանների ամբողջ տնտեսական և գրամա-վարչական գործնեյության ստուգումը:

Վերաստուգիչ հանձնաժողովն աշխատում է վերաստուգիչ հանձնաժողովների մասին գոյություն ունեցող կանոնադրության հիման վրա, յուր աշխատանքի մասին հաշիվ տալով ընդհանուր ժողովին կամ համագումարին:

2) Վերաստուգիչ հանձնաժողովը հսկում է՝

ա) վոր միութենական որդանը յուր նախահաշիվը կազմի ժամանակին ու դա ճիշտ իր ժամանակին ներկայացնի միութենական վերադաս որդանին,

բ) վոր միութենական տվյալ որդանը բարեխղճորեն և իր ժամանակին կատարի յուր գրամական պարտականությունները միութենական վերադաս մարմնի հանդեպ,

գ) վոր տվյալ միութենական որդանը յուր ժամանակին ստանա անդամավճարները և մյուս մասնահանումները,

դ) վոր տվյալ միութենական որդանի նախահաշիվ վորոշված գրամական միջոցները ծախսվեն ճիշտ և նպատականաբար կերպով,

ե) վոր անդամավճարների գանձման գործը ճիշտ գրված լինի,

զ) վոր հաշվապահությունը, գրամական հաշվետվությունը և գործավարությունը ճիշտ կազմակերպված լինեն,

ը) վոր միջոցները պահվեն կանոնավոր կերպով:

II. ՎԵՐԱՍՏՈՒԳՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ԿԱՐԳԸ

3) Վերաստուգում կատարելու ժամանակ վերաստուգիչ հանձնաժողովը՝

ա) պահանջում է, առաջին հերթին, ներկայացնել գրամարկում յեղած գումարները, դա համեմատելով գրամարկի պահանջագրքույկի մինչև տվյալ թիվը ցույց տված ֆացորդների հետ:

բ) կատարում է գրամարկային, յեղմատային գրամական փաստաթղթերի ստուգում. քննում է գրամարկային պահանջագրքույկում կատարված գրությունները, ուղղություն գարձելով, չկան արդյոք շտկումներ, ուղղված տեղեր և այլն:

գ) Սահմանում է, գրամարկային պահանջագրքույկով արդյոք ճիշտ է վորոշված այն գումարը, վորը տվյալ թիվին, վերաստուգում կատարելու պահին, գտնվում է գրամարկում:

դ) Սահմանում է, արդյոք ճիշտ է հաշված պահանջազրբույկում գտնվող մուտքի ու յեւթի յուրաքանչյուր առանձին հոգւածի ընդհանուր գումարը, նույնպէս և ամսական ընդհանուր գումարն ըստ հոգւածների, «ամսվա ընթացքում ամբողջ մուտքի», «ամսվա ընթացքում ամբողջ յեւթի» դուրս բերված ընդհանուր գումարները:

ե) Սահմանում է, արդյոք ճիշտ է վորոշված դրամարկդի կանխիկ մնացորդը առ 1-ն հաշորդ ամսի:

զ) Սահմանում է, ճիշտ է արդյոք փոխադրված դրամարկդի մնացորդը հաշորդ ամսվա մուտքի պահանջազրբույկում:

Սահմանում է, արդյոք յեւթի և մուտքի որդերները ճիշտ են մտցված դրամարկդային պահանջազրբույկում:

ը) Կան արդյոք արդարացուցիչ փաստաթղթեր մուտքի և յեւթի բոլոր հոգւածների վերաբերյալ և ճիշտ են արդյոք նրանք կազմված. որինակ, յեւթի փաստաթղթի վրա կա արդյոք ստացողի ստորագրութիւնը (ստացած գումարի քանակը պետք է գրված լինի վոշթե թվով, այլ տառերով), փաստաթղթի վրա կա արդյոք համապատասխան մակագրութիւնն (резолуция) այն անձի, վորը պատասխանատու յե կատարված ծախսի համար (դրամական միջոցների կարդադրչի, անորենի մակագրութիւնը), գործուղումների գծով կատարված ծախսերի փաստաթղթերին կցված են արդյոք գործուղման վկայականներ և այդ վկայականների

վրա նշանակված է արդյոք, վոր գործուղումը կատարված է և այլն:

Մ ա ն ո թ ու թ յ ու ն . Դրվածք դերով ջնջելը, ուղղելը և այլն, փաստաթղթերում և որդերներում չի թույլատրվում: Անհրաժեշտութեան դեպքում, ուղղումը կատարվում է կարմիր թանաքով և այդ մասին ներքեում ծանոթութիւն և գրվում և ստորագրվում է այն անձի կողմից, վորը պատասխանատու յե դրամական հաշվետութիւնը վարելու համար:

թ) Դրամական փաստաթղթերը համարների կարգի խիստ հաշորդականութեամբ կանոնավոր կերպով և իրենց ժամանակին կարվում են գործերին (յեւթի և մուտքի փաստաթղթերը — յուրաքանչյուրն առանձին):

ժ) Միութենական միջոցների մուտքն ու յեւթը պետք է կատարվեն ըստ իրենց ուղղակի նպատակների: Որինակ, կուլտֆոնդի գումարները չեն կարող մուտքի յենթարկվել անդամավճարների հետ միասին և ընդհակառակը, կարմիր անկյան կազմակերպման և ակումբային աշխատանքների միջոցները չի կարելի հատկացնել վարչատնտեսական ծախսերին:

ժա) Մանրամասներն և ուշադրութեամբ նայվում են մուտքի և յեւթի առանձին հոգւածները, վորոնց տրվում է ըստ եյության պաաշած գնահատութիւն:

ժբ) Մուտքի և յեւթի դրամական միջոցների ստուգումը վերջացնելուց հետո, վերաստուգիչ հանձնաժողովը դրամարկդային պահանջազրբույկում կատարված գրութիւնների հիման վրա ստուգում է դրամ-

արկղի՝ այդ գրքույկների ցույց տված մնացորդը, դրա հետ մեկտեղ հաշվի առնելով գրքույկում չնշանակված՝ մուտքի և յեւթի որդերները:

ժգ) Փաստաթղթերի և գրքույկների ցույց տված մնացորդը պետք է համապատասխանի դրամարկդում գտնվող կանխիկ փողի գումարին:

ժդ) Քննում և ստուգում է զանազան «անձերի և հիմնարկների» հաշիվները, ըստ վորում վերաստուգիչ հանձնաժողովը պետք է առանձին ուշադրություն դարձնի և տեղի ունեցող հաճախակի (ռոճիկի հաշվին, փոխադարձաբար) փող տալու վրա, վորպիսի հանգամանքը միութենական միջոցները անթույլատրելի կերպով ցիր ու ցան է անում:

ժե) Ստուգում է ավանսային գումարների վճարման ժամկետները, գործուղումների և այլ գումարների հաշիվների վերադարձները, սահմանում է գումարն այն պարտքերի, վոր զանազան անձինք և հիմնարկներ պարտ են տվյալ միութենական որդանին:

ժզ) Ստուգում է միության անդամների հաշվառման գրքույկը և անդամավճարները, գրքույկում և անդամատոմսերում կատարած նշանակումները՝ անդամավճարները մուծելու մասին, ստուգում է անդամավճարների հանձնումը՝ միութենական վերադաս որդանին, անդամավճարների վճարման ճշտությունը, պարգում է չվճարողների քանակը, չգանձված անդամավճարների գումարը և չգանձելու պատճառները:

ժը) Ստուգում է աշխատանքային պայմանագրերի հաշվառման գրքույկը, տոկոսային վերադրույքների մուծումը դրամարկդ՝ ըստ այդ պայմանագրերի, և սահմանում է այդ պայմանագրերի գծով մնացած պարտքերը. ստուգում է միութենական աշխատանքի համար վերադրույքների գումարների ստացումը՝ համաձայն կոլպայմանագրերի, վորոշում է պարտքերի քանակը և պարգում, թե միութենական որդանն ինչպիսի միջոցներ է ձեռք առել այդ պարտքերը ստանալու համար:

ժթ) Կատարում է ինվենտարային գրքույկի ստուգում, պարզելով՝ կա արդյոք նման գրքույկ, արդյոք ամբողջ գույքն է գրված նրանում. ստուգում է կոլ արդյոք կուտոնեցվածքի ինվենտարային գրքույկ:

ժժ) Սահմանում է, թե արդյոք փաստորեն կատարված ծախսերը համապատասխանում են հաստատված նախահաշվին, միութենական տվյալ որդանը մնում է արդյոք միութենական վերադաս որդանի հաստատած նախահաշվի իր շրջանակներում և յեւթե չի մնում, ապա վոր հոդվածների նկատմամբ և ինչու:

4) Բացի մատնանշածից, վերաստուգում կատարելու ժամանակ վերաստուգիչ հանձնաժողովը պահանջում է հետևյալ մատերիալները.

ա) տեղեկություն՝ համապատասխան կազմակերպություններից, վորոնց մոտ պահվում են միութենական տվյալ որդանի միջոցները, տեղեկություն՝ նախկին տվյալ որդանի միջոցները, տեղեկություն՝ ընթացիք հաշիվների դրության մասին (պահ արված փողերի գումարը՝ մինչև վերաստուգման որը):

բ) քաղվածքներ այն հիմնարկներին և կազմակերպություններին, վորոնց հետ միութենական տվյալ որդանը փոխադարձ հաշիվներ ունի:

գ) տեղեկություն՝ տնտեսական մարմիններին այն մասին, թե վերջիններս, ըստ կոլլեկտիվ պայմանագրերի և տարեֆային համաձայնությունների, վորքան փող են վճարել:

Այդ մատերիալների հիման վրա ոտուգվում է, արդյոք գրքույկներում ճիշտ են կատարված նշանակումները յեղբի և մուտքի համապատասխան հողվածների վերաբերյալ:

5) Բացի դրանից, վերաստուգիչ հանձնաժողովն ստուգում է, թե միութենական տվյալ որդանում ինչպես է դրված գործավարությունը, թղթերի պահումը, գործերի կարումը, հարցերին պատասխանելը և այլն:

6) Այն դեպքերում, յերբ վերաստուգիչ հանձնաժողովն հայտնաբերում է թերություններ դրամական կամ վարչատնտեսական աշխատանքի բնագավառում, այդ թերությունները մատնանշվում են վերաստուգիչ հանձնաժողովի կազմած արձանագրություններում և ակտերում:

7) Վերաստուգիչ հանձնաժողովն ստուգում է, թե արդյոք մինչև տվյալ վերաստուգումը կատարելու որը վերացված են այն բոլոր թերությունները, վորոնք նկատված են յեղել անցյալ վերաստուգումների ժամանակ: Յեթե այդ թերությունները վերացված չեն, ապա վերաստուգման յենթակա մարմիններից բացա-

տրություն է պահանջում միջոցներ ձեռք չառնելու պատճառների մասին:

8) Վերաստուգիչ հանձնաժողովն արձանագրությունները և ակտը կազմում է 4 օրինակ, վորոնցից մեկը մնում վերաստուգման յենթակա որդանի մոտ, յերկրորդն ուղարկվում է միութենական վերադաս որդանին, յերրորդը՝ մեջմիութենական որդանին, իսկ չորրորդը պահվում է վերաստուգիչ հանձնաժողովի գործերում:

Ծանոթություն. Վերաստուգիչ հանձնաժողովի՝ միութենական ցածր որդանների վերաստուգման ակտերը կազմվում են 3 օրինակ, վորոնցից մեկն ուղարկվում է միութենական վերադաս որդաններին, յերկրորդը պահվում է վերաստուգման յենթակա որդանում, իսկ յերրորդը՝ վերաստուգիչ հանձնաժողովի գործերում:

9) Վերաստուգիչ հանձնաժողովի և վերաստուգման յենթակա որդանի միջև յեղած բոլոր տարաձայնությունները հանձնվում են քննելու միութենական վերադաս որդաններին (ընդհ. ժողով, համագումար, միութենական և միջմիութենական ղեկավար որդաններ):

10) Վերաստուգիչ հանձնաժողովները վերաստուգման արդյունքների մասին միության անդամներին իրազեկ են անում՝ այդ մասին գեկուցելով ընդհանուր ժողովներում, համագումարներում, հրատարակելով իրենց ակտերն ու արձանագրությունները միութենական մամուլում, պատի թերթերում և այլն:

(Հաստատել է Կենտկոմի Նախագահությունը, արձանագրություն № 64, 14/X 1926 թ.)

ԼՈՒՅՍ ՏԵՍԱԾ ԳՐԲԵՐԻՑ ՊԱՆԵՍՏՈՒՄ ԿԱՆ
ՀԵՏԵՎՅԱԼՆԵՐԸ

Սոցիալիզմի ուղին,—Ն. ԲՈՒԽԱՐԻՆ	1 n.	25 կ.
Ազգային Հարց,—Ի. ՍՏԱԼԻՆ	1 n.	60 »
Գյուղացիական Հարց,—Ի. ՍՏԱԼԻՆ		50 »
Լենին.— Պատգամներ ժողովրդ. լուսավորության մասին		20 »
Լենին.— Պատգամներ յերիսասարգության		15 »
Համ. Կոմկուսի (բ) պատմությունը,—Վ. ՎՈՒՍԵՎԻՉ	1 n.	50 »
Ոպարդիցիոն հոսանքները Համ. Կոմ. Կուս. (բ) ներսում		20 »
Բոլշևիկների կուսակցությունը 1917 թվին,—		
ՅԵՄ. ՅԱՐՈՍԼԱՎՍԿԻՑ		85 »
Ինչ սկիզբ Հոկտեմբերը բանվորներին,—Մ. ՏՈՐՍԿԻՑ		20 »
1905 թ. մեր Ի-ին բանվորա-գյուղացիական հեղափոխու-		
թյունը,—Ի. ՖԼԵՐՈՎՍԿԻՑ		70 »
Քաղաքական բառարան,—կազմեց Վ. ԱՔԲՍՄՅԱՆ (656 էջ) 2 n. —		
Պատմական մատերիալի մի քանի տարբեր		80 »
Պայքարի յեվ շինարարության 10 տարի,—ՆՈՎԱԿՈՎՍԿԻՑ		70 »
ՇԻ. ՍՏԱԼԻՆ» (համառ. կենսագր.)		7 »
Ինչպես աշխուժացնել գյուղատնտեսությունը,—Զ. ԼՍՎԻՆՏՅԵՎ		30 »
Պատերազմ չեն մղում, բայց դիմադրելու պատրաստ են		10 »
Ինչով է ուժեղ կարմիր բանակը,—ԶՈՐԻՆ		15 »
Մեքսիկական ձեռնարկ (ուսուցիչների համար)		70 »
Նոր-դպրոցի համապարհին (ժողովածու, 480 էջ)	2 n.	—
Հասարակագիտությունը Ի-ին ասիականի դպրոցում,—		65 »
Գեղջկուհին յով յերեխաները		25 »
Տգիտությունը յեվ սնանկությանը,—Վ. ԳՐԻՏՐԻՑԵՎ		15 »
Ինչպես է սարքված ինքնակրթությունը,—Գ. ԳՐԱՎԵ (նկարագ.)		50 »

Ե 3

Ներածություն	6
Վերաստուգելի հանձնաժողովի ուղիղ աշխատելու պայ- մանները	11
Գյուղերանկումի դրամական աշխատանքի ստուգումը	20
Միջոցների միասնական ստուգումը	22
Գյուղերանկումը ինչպես պետք է ստուգել զանձողների և ուսուցիչների կողմից	25
Յեղևմտային վաստակավորների ստուգումը	31
Ստուգել, թե միջոցներն ինչպես են պահվում	33
Գյուղերանկումի վարչական և տնտեսական գործնեյու- թյան ստուգումը	34
Յեղևմտային վաստակավորների դրամական հաշվե- ստուգումների առթիվ	37
Վերաստուգման աղյուսակ	45
Ինչպես պետք է վերաստուգել հանձնաժողովը հաշվի տալու ընտրություններին	
Հավելվածներ	
Հավելված I. Կանոնադրություն՝ վերաստուգելի հանձ- նաժողովների մասին	49
Հավելված II. Հրահանգ՝ միութենական օրգանների վե- րաստուգելի հանձնաժողովների աշխատանքի կարգի մասին	54

Արեւիկ, նրա վարդիները յեւ բողոքներ, — Բ. ՍԵՄԵՅԿԻՆ (նկ.)	40 կ.
Ինչպէս է առաջացել յեւ զարգացել կյանքը յերկրի վրա,	50 »
Մարդու յեւ կենդանիների ծագումը, — Դ. ԱԳՈՒ (նկ.)	35 »
Մարդը-մեքենա, — Մ. ԳՐԵՄԵՍՅԱՆ (նկարազարդ)	50 »
Մարդու անհասանելի բեմադրւումը ու բարեկամները, —	20 »
Վորոն, կայծակ, երեսնականութիւնը, — ԳՐԵՄԵՍՅԱՆ (նկ.)	40 »
Պատանի Պիոներ (ժողովածու, նկարազարդ)	60 »
Պիոներ, հետեւիր Լենինի պատգամներին	20 »
Հոկտեմբերը (համառոտ պատմ.)	10 »
Մեր ավագ յեղբայրները — Կոմյունիստականները	33 »
ՄԱՆԿԱԿԱՆ ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ԳՐԲՈՒՅԿՆԵՐ, 25 ամուսն	
ԳԵՂԱՐՎԵՍՏԱԿԱՆ ՊԱՏԿԱՆՈՒԹՅՆԵՐ, 18 ամուսն	
ԳՅՈՒՂԱՅԻՆԱԿԱՆ ԳՐԲՈՒՅԿՆԵՐ, 8 ամուսն	
ԱՌՈՂՋԱՊԱՆԱԿԱՆ ԳՐԲՈՒՅԿՆԵՐ, 6 ամուսն	
ԳՊՐՈՅԱԿԱՆ ԶԱՆԱԶԱՆ ՊԻՏՈՒՅԿՆԵՐ (հայերէն տեքստով):	

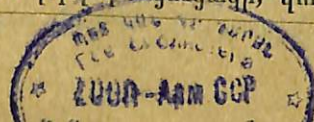
ՆՈՐ ԼՈՒՅՍ ՏԵՍԱՆ

Հեռագիր, հեռախոս, ռադիո (նկարազարդ)	25 կ.
Կրօնների ծագումը (նկ.) (մասնաշաղկապ)	30 »
Ռազմի ուժեր, — Ն. ՈՒՅՆԿՈՎ	20 »
Պայքար աշ վտանգի յեւ հաշտւողականութեան դեմ	23 »
Կոմիսներն IV Կոնգրեսի վորուումները	30 »
Կոմիսներն Երեսնամյա տարին	18 »
Քաղաքագիտութեան դասագիրք կոմյունիստ. համար	
պրակ I	40 »
» II	50 »
» III	45 »

ՀԱՆՁՆԱԿԱՆ ԵՆ ՏՊԱԳՐՈՒԹՅԱՆ

Վ. Ի. ԼԵՆԻՆ. — 1) «Հոգիւածներ 1914—18 թ. թ. պատերազմի մասին», 2) «Ի՞նչ անել», 3) «Մի քանի առաջ, յերկու քան յետ» (ընդամենը 40 մամուլ):

Պահանջեցեք մեր լրիվ զբաղւածակը, վոր ուղարկվում է ձեր:

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ԿՐԹԱՆՈՒԹՅԱՆ
ԳՐԱԴԱՐԱՆ
ԵՐԵՎԱՆ
1920

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0202944

14616²⁰⁴

Москва
ЦЕНТРИЗДАТ
Никольская
10

„Как должна работать ревизион.
комиссия сельработчома“.
На армянском языке

